

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^e JAARGANG

WOENSDAG 26 AUGUSTUS 1931

No. 817

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangens de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 145192.

25 AUGUSTUS 1931.

De vraag naar geld was deze week buitengewoon gering. Daartegenover stond een dagelijks groeiend aanbod, zoodat de koersen voortdurend inzakten. De vraag naar geld op prolongatie was uiterst gering. Voor zoover genoteerd werd, was de notering 1 pCt. Callgeld was ook zelfs voor $\frac{1}{2}$ pCt. meestal onplaatsbaar. Aanbod van wissels was er de meeste dagen vrijwel niet; de rente liep dan ook snel terug. Na $1\frac{3}{16}$ pCt. aan het begin der week werd er gisteren ook wel voor $\frac{3}{4}$ pCt. afgedaan. Deze buitengewoon ruime toestand van de geldmarkt opende voor den Minister van Financiën de gelegenheid om tot zeer gunstige voorwaarden het schatkistpapier te plaatsen, waarop de inschrijving op gisteren was opengesteld tot een totaal bedrag van f 40 miljoen. Ingeschreven werd in totaal voor een bedrag van f 156.600.000. Toegewezen werden f 22.890.000 drie-maands promessen à f 997.777 of $\frac{7}{8}$ pCt.; f 5.700.000 zes-maands promessen à f 993.65 of $1\frac{1}{4}$ pCt.; en f 11.200.000 jaarbiljetten à f 1.010 of 2 pCt. Zegge twee percent voor geld op 1 jaar vast.

* *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met ruim f 2 miljoen te zijn teruggelopen, terwijl de post beleeningen met bijna f 160.000 daalde. De goudvoorraad steeg opnieuw en wel met f 7 miljoen; de voorraad zilveren munt geeft een vermindering te zien van bijna f 48.000. Een kleine stijging vertoonen de posten papier op het buitenland en diverse rekeningen onder

de activa der Bank, nl. respectievelijk f 50.000 en f 136.000.

Het voorschot aan het Rijk blijkt met ruim f 8 miljoen te zijn toegenomen.

De bankbiljettencirculatie liep terug met f 728.000, terwijl de rekening-courant-saldi van anderen nog toenamen met bijna f 14 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 1,7 miljoen; het dekkingspercentage is ongeveer 61 pCt.

* *

De stemming op de wisselmarkt blijft kalm, niet-tegenstaande de vele gebeurtenissen op politiek gebied. De koersen der leidende deviezen veranderden nauwelijks. Het Pond Sterling, dat hier de week op 12.04 $\frac{5}{8}$ begon, is — na enkele kleine fluctuaties — ook op dien koers geëindigd; Dollars 2.4797—2.4790—2.4796. Dollars in Londen 4.8583—4.8590—4.8583. De Mark heeft zich op het verhoogde peil kunnen handhaven en is zelfs nog iets verbeterd; van 58.70 kwam de koers op 58.75. Fransche Francs onveranderd 9.71 $\frac{1}{4}$. (Ponden tegen Fransche Francs 123.95). Belga's vaster: 34.55—34.60 (Ponden tegen Belga's 34.81 $\frac{1}{4}$). Zwitsersche Francs waren aanvankelijk aangeboden en liepen van 48.32 $\frac{1}{2}$ tot onder de 48.20 terug; slot weder beter op 48.29. Peseta's kwamen van 21.30 op 22.10. Zloty's 27.75. Rupees 89.25. Yen 1.22 $\frac{1}{2}$. Van de Zuid-Amerikaansche wissels was de Argentijnsche Peso flauw: 71 $\frac{1}{2}$ —69 $\frac{1}{2}$. Rio veranderde weinig: 15 $\frac{1}{2}$. Uruguay Dollars ca. 1.10. Te vermelden valt nog de flauwe houding van de Mexicaansche Dollars, waarvan de pariteit op 77 $\frac{1}{2}$ cent uitkomt.

Ponden op termijn waren zeer flauw; zij waren voor 1 resp. 3 maanden aangeboden op 2 $\frac{1}{2}$ en 7 punten onder den kassa-koers; op deze prijzen was het niet mogelijk een koper te vinden. Dollars op één en drie maanden noteerden resp. 5 en 8 punten disagio.

LONDEN, 24 AUGUSTUS 1931.

Gedurende verleden week was de discountmarkt betrekkelijk stil en zonder vraag van het Continent. Drie-maands bankaccepten noteerden $4\frac{1}{16}$ pCt.

De geldmarkt was Zaterdag, na aan het begin der week ruimer geweest te zijn, minder gemakkelijk, zoodat voor geld tot Maandag $3\frac{3}{4}$ pCt. werd betaald. De prijs van goud is onveranderd gebleven à 84/11 $\frac{3}{8}$ per ons fine. Zilver blijft $12\frac{13}{16}$ d. per ons.

Er waren weinig zaken op de buitenlandsche wisselmarkt.

De laatste week is alles natuurlijk onder den invloed van den Engelschen politieken toestand en nu wacht men met de grootste belangstelling af, wat er verder zal gebeuren om de financiële positie te verbeteren. Slotkoersen: Guldens 12.04 $\frac{5}{8}$, Dollars 4.85 $\frac{7}{8}$.

DE JONGSTE BEPERKINGEN DER POENALE SANCTIE IN NEDERLANDSCH-INDIË.

I.

De arbeidsvoorwaarden, waaronder Javaansche en Chineesche arbeidskrachten in de Buitengewesten, voornamelijk op Sumatra, op particuliere ondernemingen werken, zijn met tal van wettelijke waarborgen omgeven, teneinde er voor te waken, dat deze immigranten, zoover van huis, niet in een staat van te sterke gebondenheid tegenover hun werkgevers zouden geraken. De noodzakelijkheid om — tegenover de hooge kosten van werving en transport dezer werklieden, op wie daarvoor geen civielrechtelijk verhaal mogelijk is — langs poenale weg de nakoming der aangegane contractverplichtingen te verzekeren, heeft de Overheid ertoe gebracht om als tegenwicht aan den *werkgever* een reeks van verplichtingen op te leggen, waardoor behoorlijke levensomstandigheden der contractanten gewaarborgd zijn.

De huidige toestand in Nederlandsch-Indië is dan ook van dien aard, dat hij de vergelijking met dien in buitenlandsche koloniën glansrijk kan doorstaan. Reeds eerder had ik gelegenheid hierop de aandacht te vestigen.¹⁾ Intusschen heeft de Indische Regeering, uit overwegingen van politieke aard, gemeend, dat er aanleiding bestond om het bestaande stelsel der strafrechtelijke sanctie langs wettelijken weg te beperken. In de *praktijk* kwam een inkrimping reeds vanzelf tot stand, overal waar meer gevestigde arbeidstoestanden dit veroorloofden. Dit komt duidelijk uit in de cijfers der vrije arbeiders op de ondernemingen in de Buitengewesten voor de jaren 1927—1930: op 1 Januari dier jaren bedroeg hun aantal resp. 63.500, 74.000, 95.000 en 127.000, welke cijfers, uitgedrukt in een percentage van het totaal der arbeidskrachten een stijging van 18 op 23,8 pCt. te zien geven. Ruim anderhalf jaar geleden hadden de ondernemers in de Buitengewesten dus eigener beweging reeds ongeveer een kwart der totale arbeidsbevolking als niet-contractanten te werk gesteld; uiteraard was dit in de eerste plaats het geval op de oudere ondernemingen rondom Medan.

De thans, op 1 Juli jl. in werking getreden gewijzigde koelie-ordonnantie stelt een geforceerde wettelijke inkrimping in de plaats van de geleidelijke beperking, welke zich tot dusver langs natuurlijke weg had voltrokken en uitgebreid. Voor elke in de Buitengewesten werkende onderneming, die ouder is dan 10 jaar, zal de verhouding tusschen de aantallen der bij haar werkzame contractanten en niet-contractanten zoodanig moeten worden geregeld, dat deze per ultimo 1931 tenminste bedraagt 75 : 25, per ultimo 1933 60 : 40 en per ultimo 1935 50 : 50.

Voor ondernemingen, na 1921 geopend, worden deze tijdstippen, naar evenredigheid van termijnen van resp. 11, 13 en 15 jaren na de opening, later gesteld. Op grond van bijzondere omstandigheden, verband houdende met ligging of gesteldheid van het bedrijf of met onverwachte beletselen, kan door den Gouverneur-Generaal op verzoek van den werkgever voor een of meer ondernemingen uitstel van de toepassing der voorgeschreven percentages worden verleend.

De naleving van de inkrimpingsvoorschriften wordt gewaarborgd door de aan den Directeur van Justitie verleende bevoegdheid, om het sluiten van nieuwe contracten onder poenale sanctie voor ondernemingen, die het vereischte percentage niet hebben bereikt, te verbieden, en als dat nog niet helpt, kan de Gouverneur-Generaal alle door die ondernemingen gesloten contracten onder p. s. voor ontbonden verklaren.

¹⁾ „Het Koeliecontract in buitenlandsche koloniën”, Econ.-Statistische Berichten d.d. 13, 20 en 27 Febr. 1929, „Het koeliecontract te Genève”, Politiek Econ. Weekblad d.d. 29 Januari en 5 Februari 1930.

INHOUD.

Blz.

DE JONGSTE BEPERKINGEN DER POENALE SANCTIE IN NEDERLANDSCH-INDIË I door <i>Mr. H. Cohen de Boer</i> ..	754
Het aanbod van arbeidskracht door <i>W. J. van de Woestijne</i>	756
IJzer en Staal in 1930 en de eerste helft van 1931 II (Slot) door <i>T. Hagtingius</i>	757
De Rijksmiddelen	760
AANTBEKENINGEN:	
Het Layton-rapport	762
Wereldproductie, -consumptie en -voorraden van katoen	764
MAANDIJJERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	765
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	766—772
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

Bovendien zijn de poenale sanctie-bepalingen zelve aanmerkelijk ingekrompen. Kon volgens de oude koelie-ordonnantie elke willekeurige inbreuk op de werkovereenkomst gestraft worden, thans is bijv. het niet behoorlijk nakomen van gegeven orders voor reëngagisten — d.z. arbeiders, die een tweeden of verderen contractstermijn zijn aangegaan — niet meer strafbaar; voor hen moet naleving der bevelen voortaan slechts door takt en overreding worden gewaarborgd.

Ook de besliste weigering door een contractant om de opgedragen taak te verrichten, is niet strafbaar; slechts indien hij „na herhaalde aanzegging van de zijde van den werkgever blijft weigeren den overeengekomen arbeid te verrichten” is er sprake van straf. Voorts blijft desertie — het zonder vergunning en geldige reden langer dan 24 uur van de onderneming verwijderd zijn, zooals de ordonnantie deze overtreding thans omschrijft — natuurlijk strafbaar.

* * *

Ziehier in groote lijnen de bepalingen van het inkrimpingsschema. Dat de invoering hiervan, vooral in den tegenwoordigen noodtoestand, voor verschillende ondernemers groote bezwaren met zich medebrengt, is duidelijk. Niet alleen, dat de vermeerdering van het aantal arbeiders, op wie de poenale sanctie niet meer van toepassing is, vanzelf het aantal deserteurs aanzienlijk zal doen toenemen, en dat de bedragen, welke hierdoor aan immigratiekosten, aan „opvoeding” tot bruikbare arbeidskrachten enz. verloren gaan, daarmee gelijken tred zullen houden, doch juist thans zal het veel bezwaarlijker zijn om de voorgeschreven verhoudingscijfers te bereiken, dan onder andere omstandigheden het geval zou zijn geweest.

Immers — en hierin komt een van de schaduwzijden van het z.g. vrije contract voor de arbeiders tot uiting — toen de ondernemers tengevolge van de scherpe crisis, waardoor ook de cultures in de Buitengewesten zoozeer worden geteisterd, gedwongen werden hun bedrijf in te krimpen en zich van overtollige arbeidskrachten te ontdoen, kwamen voor ontslag uiteraard in de eerste plaats de niet-contractanten in aanmerking.

De contractanten toch, die hetzij een immigratiecontract voor drie jaar, hetzij een reëngagement voor 13 maanden hadden gesloten, waren daardoor tot het einde dier contractstermijnen voor werkloosheid beveiligd.

Nog onlangs wees het dagblad „De West” van 9 Juni 1931 hierop, toen het, de huidige kritieke omstandigheden voor de plantages in Suriname besprekende, schreef:

„.....het salaris van directeuren en opzichters (is) verlaagd met een zeker percentage en wat de arbeiders betreft, hun aantal is beperkt tot de onder contract werkenden met uitschakeling der vrijen, die vroeger ook op de rol voorkwamen. De contractanten, die niet ontslagen kunnen worden om niet met het Gouvernement in botsing te komen, moeten betaald werk verrichten....”

Het gevolg van een en ander in Nederlandsch-Indië is, dat er thans naar verhouding minder niet-contractanten op de ondernemingen werkzaam zijn dan onder normale omstandigheden, zoodat om het wettelijk voorgeschreven percentage „vrije” arbeiders te kunnen bereiken, aan het einde van dit jaar meer arbeiders van hun contractuele banden zullen moeten worden ontslagen dan waarop bij de opstelling van het schema was gerekend. Hierdoor zal de druk van deze concessie aan den aandrang van internationaal humanitaire zijde zich nog ernstiger dan anders aan de benarde planters openbaren.

Maar juist de maatregelen, die genomen moeten worden om aan dit wettelijk voorschrift te kunnen voldoen, vestigen de aandacht op de keerzijde, ook voor de arbeiders, van dergelijke, te hunnen behoeve van overheidswege in bestaande verhoudingen aangebrachte wijzigingen. Immers, de geldende contracten zullen — met medewerking van de Arbeidsinspectie — moeten worden ontbonden en worden omgezet in bovenbedoelde vrije, d.z. contracten, waarop de bepalingen van Stbl. 1911 Nr. 540 van toepassing zijn. Is dit echter eenmaal geschied, dan zijn de arbeiders, met de poenale sanctie, tevens hun arbeidszekerheid kwijt en staat den werkgever niets meer in den weg om hen, indien de omstandigheden hem hiertoe nopen, op korten termijn te ontslaan.

Natuurlijk is voor een dergelijke ontbinding van een bestaand contract ook de instemming van den arbeider noodig, doch het is maar al te waar, dat de Inlander het belang van zijn bestaanszekerheid in moeilijke tijden niet zwaar genoeg vermag te laten wegen, als hem eenigen tijd vacantie en een — naar hij verwacht: tijdelijke — terugkeer naar Java in uitzicht worden gesteld. Het feit, dat hij momenteel dus per saldo de gedupeerde zal blijken te zijn, toont wel aan, dat dergelijke, voor gewone omstandigheden bedoelde, sociale overheidsmaatregelen in abnormale tijden dikwijls consequenties meebrengen, die bij het ontwerpen er van niet voldoende waren overwogen.

Wat de bezwaren voor den ondernemer betreft, de Regeering heeft zelve de noodzakelijkheid ingezien, om te trachten de ernstigste belemmeringen te onderwerpen, welke het onvermijdelijk grootere arbeidersverloop — en de hoogere exploitatiekosten als gevolg daarvan — voor hen zullen medebrengen. Zij heeft daarbij vooropgesteld, dat het nog geruimen tijd zal duren, alvorens ter Oostkust van Sumatra een arbeidsmarkt zal zijn ontstaan, welke geheel zal kunnen voorzien in de behoefte aan werkkrachten, zoodat men daar, en natuurlijk elders in de Buitengewesten, nog lange jaren aangewezen zal zijn op een uitgebreide, kostbare immigratie.

Nu, tengevolge van de beperking der poenale sanctie, de banden tusschen werkgever en arbeider losser zullen worden, zou het dan ook te vreezen zijn, dat — zooals door de praktijk op Malakka werd aangetoond — vele werkgevers, die noodgedwongen thans nog zelf hun arbeidskrachten aanvoeren, in de toekomst meer en meer gebruik zouden trachten te maken van ter plaatse aanwezige werkkrachten, die ten behoeve en op kosten van *andere* werkgevers in het gewest zijn geïmmigreerd; m.a.w.: het ware te voorzien, dat vooral ook het ronselen bedenkelijke afmetingen zou aannemen. Afgescheiden nog van het demoraliseerende van dergelijke praktijken, zouden daardoor de lasten van de voorziening en verruiming der arbeidsmarkt steeds meer op ongelijke wijze worden verdeeld.

* * *

Met het oog op een en ander is een systeem ontworpen, dat, door de instelling van een Registratiekamer, in de eerste plaats beoogt het ronselen tegen te gaan en daarnaast ten doel heeft een gedeeltelijke afwenteling van de voor den arbeider gemaakte immigratiekosten op dengene, die van zijn arbeid profi-

teert zonder tot die kosten te hebben bijgedragen. Te dien einde vordert de bedoelde Registratiekamer verplichte bijzondere bijdragen van hen, die door het aanwerven van ter plaatse aanwezige arbeidskrachten, profijt trekken van de uitgaven van anderen en van de geschiktheid, door de immigranten in de eerste jaren na hun aankomst op de ondernemingen van anderen verkregen, en stort die in een algemeen fonds, teneinde te dienen om in de kosten van den aanvoer van werkkrachten verlichting te brengen.

De Kamer zelve voert het beheer over dit fonds en heeft in het algemeen bemoeienis met al hetgeen verband houdt met de plaatselijke arbeidsbeweging, voor zoover het particuliere bedrijfsleven betreft. Aan de Kamer is rechtspersoonlijkheid toegekend; zij is te Medan gevestigd. Met de leiding is belast de Gouverneur van Sumatra's Oostkust; leden zijn een bestuursambtenaar, een arbeidsinspecteur en twee particulieren, waaruit volgt, dat het ambtelijke element de meerderheid vormt.

De verplichtingen der werkgevers tegenover de Kamer bestaan in de eerste plaats in het doen registreren van iederen immigrant onder overlegging van een dactyloscopisch signalement, en voorts in het betalen van een jaarlijksche bijdrage als tegemoetkoming in de uitgaven der Kamer. Bovendien moeten zij aangifte doen van de indienstneming van elken arbeider, dien zij niet zelve over zee hebben doen aanvoeren, dat wil dus zeggen, dien zij ter plaatse hebben aangenomen.

Voor een dergelijken arbeider is de werkgever de hoofvermelde bijzondere bijdrage aan de Kamer verschuldigd, bestaande uit een som ineens, welke op een hooger bedrag gesteld wordt, indien de arbeider zijn vorige arbeidsovereenkomst tusschentijds eenzijdig heeft verbroken, dan indien hij aan al zijn verplichtingen tegenover zijn vorigen werkgever heeft voldaan. Daarnaast moet de werkgever, gedurende den tijd, dat hij dien arbeider in dienst heeft, voor dezen een maandelijksche extra-contributie aan de Kamer betalen. Het is duidelijk, dat deze bepalingen de strekking hebben, eenerzijds om het ronselen van bij anderen in dienst zijnde arbeidskrachten tegen te gaan, anderzijds om van hen, die trachten zich te onttrekken aan het deelnemen in de immigratiekosten van arbeidskrachten toch hun aandeel daarin te vorderen.

De Regeering heeft intusschen aanstonds verklaard, dat deze bijdragen, die nog nader bij verordening zullen worden vastgesteld, nimmer zóó hoog zullen mogen zijn, „dat zij daadwerkelijk een belemmering zouden worden tegen overgang van den arbeider in een ander dienstverband, wanneer de loopende arbeidsovereenkomst door hem is volbracht”. Een andere toepassing zou, naar haar meening, de vrijheid van den werkman denkbeeldig maken, terwijl juist een der groote voordeelen van de regeling gelegen moet zijn in het feit, dat ze die vrijheid *onaangetast* laat en slechts aan den *werkgever* verplichtingen oplegt. (M. v. T.)

Geen bijdragen worden gevorderd voor arbeiders, die niet over zee zijn aangevoerd, voor hen die zich buiten de grenzen der ondernemingen blijvend gevestigd hebben en daarop niet regelmatig werkzaam zijn en voor hen, die gedurende ten minste tien jaren in het gebied verblijf hebben gehouden.

Van de bijdragen wordt, zooals gezegd, door de Kamer een fonds gevormd, waaruit zij, na aftrek van haar eigen uitgaven, aan het einde van het jaar een restitutie kan verlenen aan de werkgevers, die in dat jaar arbeiders hebben doen immigreren, dan wel het bedrag der algemeene immigratiekosten voor het komende jaar op gunstigeren voet kan regelen. Dit laatste geschiedt in overleg met de particuliere werforganisaties, die in het hier ontworpen stelsel voorloopig, evenals tevoren, zelfstandig haar werkzaamheden blijven verrichten.

Of de bepalingen van de hier besproken ordonnantie op de Registratiekamer ook van toepassing zullen zijn op inheemsche werkgevers, is voorloopig in het midden gelaten en zal vooral afhangen van de mate, waarin deze van door anderen aangevoerde werkrachten zullen blijken gebruik te maken. Wat onder het begrip „werkgever” in den zin dezer ordonnantie moet worden verstaan, zal dan ook nog nader bij regeeringsverordening worden bekend gemaakt. Het schijnt wel in de bedoeling te liggen, hieronder ook inheemsche bedrijven en aannemers te begrijpen, indien deze althans met een zeker aantal over zee aangevoerde arbeidskrachten plegen te werken.

(Slot volgt.)

COHEN DE BOER.

HET AANBOD VAN ARBEIDSKRACHT.

Het totale aanbod van arbeidskracht hangt in hooge mate van de grootte der bevolking af en de verandering in deze grootte, i.c. de bevolkingstoename in Nederland, is een belangrijke factor voor de veranderingen in het aanbod van arbeidskracht.

Behalve de totale grootte van de bevolking zijn sociale en physische verhoudingen binnen de bevolking van invloed op de grootte van het arbeidsaanbod. Wij denken hier o.a. aan den leeftijd, waarop men gewoonlijk in het productieproces betrokken wordt en aan de mogelijkheid op grond van een pensioen, verzekering, overgespaard geld of ondersteuning van familie een onbezorgden ouden dag, d.w.z. een ouden dag zonder noodzakelijkheid van arbeid, te verzekeren. Ook de vraag in hoeverre vrouwenarbeid en meer in het bijzonder arbeid van gehuwde vrouwen gebruikelijk is, moet gesteld worden om vanuit de bevolkingsstatistiek tot een statistiek van het aanbod van arbeidskracht te kunnen komen.

Van alle hier genoemde factoren, die bovendien nog gemakkelijk uitgebreid zouden kunnen worden (ziekte, gevangenschap, vacaties, enz.) is toch wel de grootte van de bevolking het meest aan verandering onderhevig. Dit zal ons naderhand blijken.

Wij kunnen nu trachten alle hier genoemde en bedoelde factoren afzonderlijk te schatten, maar eenvoudiger is het, aan de hand van de beroepstellingen hun invloed in totaal na te gaan. Een vergelijking tusschen de beroepstelling en de volkstelling kan ons dan leeren:

a. welke verhouding er bestaat tusschen de totale bevolking en de bevolking, die een beroep of bedrijf uitoefent;

b. hoe groot de invloed is van andere factoren dan de bevolkingstoename op het aanbod van arbeidskracht.

	Totale bevolking		Totaal	Aantal personen die een beroep uitoefenen		
	Mannen	Vrouwen		Mannen	Vrouwen	Totaal
1909.....	2.899.125	2.959.050	5.858.175	1.720.646	540.988	2.261.634
1920.....	3.410.135	3.455.011	6.865.146	2.090.576	631.831	2.722.407
toename 1909/1920.	17,6 pCt.	16,8 pCt.	17,2 pCt.	21,5 pCt.	16,8 pCt.	20,4 pCt.

Wij zien hieruit dat, terwijl de totale bevolking in de hier beschouwde periode met 17.2 pCt. toeneemt, het aantal „productieven” met 20.4 pCt. steeg. Deze laatste stijging is dus wel in hoofdzaak, maar niet uitsluitend aan de bevolkingstoename toe te schrijven. Andere factoren spelen hier dus mede een rol. Duidelijk zien wij, dat dit niet de vrouwenarbeid geweest kan zijn want het aantal werkzame vrouwen nam juist in dezelfde verhouding toe als het totale aantal vrouwen, nl. met 16.8 pCt. Het aantal mannen steeg met 17.6 pCt.; het aantal werkzame mannen evenwel met 21.5 pCt.

Deze grootere stijging van het aantal mannen, die een beroep uitoefenen, zal voor een groot deel wel te verklaren zijn door de afname van de sterfte, welke ook grooter is bij de mannen dan bij de vrouwen. Tevens is op deze wijze te verklaren, dat het aantal

mannen in de geheele bevolking met 17.6 pCt. toenam en dat van de vrouwen met 16.8 pCt. of met 0.8 pCt. minder.

	Sterfte per 10.000 der gemiddelde bevolking.	
	Mannen	Vrouwen
1901—1905	167,03	153,81
1911—1915	131,15	124,69
1924	98,98	96,98
1928	97,27	95,02
1929	107,82	106,09

De gemiddelde levensduur voor mannen op 20 jarigen leeftijd bedroeg in de periode 1890—1899 43.4 jaar en steeg in de periode 1910—1920 met 3.3 jaar tot 46.7.

Voor vrouwen bedroeg de gemiddelde levensduur in de periode 1890—1899 44.8 jaar en steeg met 2.7 jaar tot 47.5 in 1910—1920.

Wij kunnen hiermede het verschil tusschen bevolkingstoename en toename van het aantal personen, die een beroep uitoefenen voor ons doel als voldoende toegelicht beschouwen. Qualitatief moge dit verschil van belang zijn, quantitatief is het te verwaarloozen. In 1909 oefende 38.5 pCt. van de bevolking een beroep uit; in 1920 was dit gestegen tot 39.7 pCt.

Zonder al te groote fout mogen wij dus voor de periode na 1920 aannemen, dat 40 pCt. van de bevolking gerekend kan worden tot de „productieven”, d.w.z. dat zij behooren tot het beschikbare materiaal op de arbeidsmarkt.

In de 9 jaren van 1920 tot 1929 is de bevolking toegenomen van 6.865.314 tot 7.832.175 of met gemiddeld 107.000 per jaar. Wij kunnen dus aannemen, dat jaarlijks 40 pCt. hiervan of 42.800 het aanbod van arbeidskracht vergrooten of rond 43.000.

Gaan wij uit van het jaar 1920 met rond 2.722.000 productieven, dan kunnen wij de volgende schatting maken voor het aanbod van arbeidskracht:

1920	2.722.000	1926	2.980.000
1921	2.765.000	1927	3.023.000
1922	2.808.000	1928	3.066.000
1923	2.851.000	1929	3.109.000
1924	2.894.000	1930	3.152.000
1925	2.937.000		

Het overgrote deel van de arbeiders, werkzaam in industrie en handel is sinds 1922 krachtens de Ongevallenwet verzekeringsplichtig. Het aantal type-werklieden (1 type-werkman = 300 arbeidsdagen) geeft dus een redelijken maatstaf voor de werkgelegenheid in industrie en handel. Dit aantal type-werklieden bedroeg in:

1922	1.094.255	1926	1.227.508
1923	1.103.410	1927	1.263.747
1924	1.144.115	1928	1.338.930
1925	1.183.062		

Buiten de ongevallenverzekering vallen in het algemeen de bedrijfsleiders, nl. voor zoover zij zelf niet in loondienst staan. Tellen wij dus bij het aantal type-werklieden het aantal verzekeringsplichtige ondernemingen op, dan hebben wij (met eenige dubbeltellingen) het aantal werkzamen in de verzekeringsplichtige industrie.

Behalve de weinige niet-verzekeringsplichtige bedrijven vallen dan nog alleen de z.g. éénmans ondernemingen buiten onze beschouwing.

De totale werkgelegenheid in handel en industrie kunnen wij dus als volgt schatten (type-werklieden en ondernemingen):

	A.	B.	A + B.
	Ondernemingen	Type-werklieden	
1922	164.469	1.094.255	1.258.724
1923	164.099	1.103.410	1.267.509
1924	169.227	1.144.115	1.313.342
1925	169.188	1.183.062	1.352.250
1926	171.294	1.227.508	1.398.802
1927	173.838	1.263.747	1.437.585
1928	174.860	1.338.930	1.513.790

Verwaarloozen wij den invloed van de eenmans-bedrijven, hetgeen wij mogen doen, indien wij niet de *absolute* werkgelegenheid in industrie en handel willen berekenen, maar de veranderingen, de ontwikkelings-tendenzen, willen opsporen, dan kunnen wij de onder A + B genoemde getallen definieeren als de werkgelegenheid in industrie en handel.

Wij willen nu nagaan hoe deze industriele werkgelegenheid zich verhoudt tot het totale aanbod van arbeidskracht, zooals wij dat hiervoor geschat hebben.

	C. Geschat aanbod van arbeidskracht.	D. Industrieële werkgelegenheid.	D in pCt. van C.
1922	2.808.000	1.258.724	44,84
1923	2.851.000	1.267.509	44,46
1924	2.894.000	1.313.342	45,37
1925	2.937.000	1.132.250	46,03
1926	2.980.000	1.398.802	46,95
1927	3.023.000	1.437.585	47,56
1928	3.066.000	1.513.790	49,49
1929	3.109.000		
1930	3.152.000		

Het eerste, wat bij beschouwing van de laatste kolom opvalt, is de sterke relatieve toename van de werkgelegenheid in industrie en handel, nadat rekening gehouden is met de toename van het aanbod van arbeidskracht als gevolg van de bevolkingsvermeerdering. In hoeverre hier van een groei (trend) sprake is en in hoeverre deze verandering aan conjunctuur-invloeden moet worden toegeschreven, kan op grond van deze cijfers niet worden uitgemaakt.

Nemen wij het jaar 1922 als basis, dan blijkt de werkgelegenheid als volgt te zijn toegenomen.

	Toename van de werkgelegenheid sind 1922.	Relatieve grootte v. d. werkgelegenheid
		100
1923	— 0,9 pCt.	99,1
1924	+ 1,1 „	101,1
1925	+ 2,4 „	102,4
1926	+ 4,4 „	104,4
1927	+ 5,8 „	105,8
1928	+ 10 „	110,0

Het indexcijfer voor de werkloosheid verliep als volgt:

1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
11 pCt.	11,2 pCt.	8,8 pCt.	8,1 pCt.	7,3 pCt.	7,5 pCt.	5,6 pCt.

Uit deze werkloozencijfers volgen de volgende cijfers betreffende de werkgelegenheid:

1922	1923	1924	1925	1927	1928
89 pCt.	88,8 pCt.	91,2 pCt.	91,9 pCt.	92,5 pCt.	94,4 pCt.

Vergelijken wij de langs twee wegen verkregen indices betreffende de werkgelegenheid, waarbij de laatste eveneens op basis 1922 = 100 zijn gebracht, dan zien wij het volgende:

	Relatieve werk- gelegenheid berekend uit bevolkingstoe- name en aantal werk- zamen in de industrie.	Werkgelegenheid volgens de indexcij- fers der werkloos- heid.
1922	100	100
1923	99,1	99,8
1924	101,1	102,5
1925	102,4	103,3
1926	104,4	104,2
1927	105,8	103,9
1928	110,0	106,1

Voor de jaren 1922—1926 is de parallel tusschen beide reeksen zeer duidelijk. Dit beteekent, dat het ons gelukt is de veranderingen in het werkloozencijfer voor deze jaren te verklaren uit de twee belangrijke factoren; bevolkingstoename en aantal werkzamen in de industrie.

De jaren 1927 en 1928 vertoonen een nogal aanzienlijke afwijking, die waarschijnlijk aan conjunctuurveranderingen is toe te schrijven.

Cassel wijst er op, dat in perioden van opgaande conjunctuur het platteland arbeidskrachten aan de

industrie afgeeft. Vooral het aantal *vrouwelijke* arbeiders op het platteland neemt volgens hem dan belangrijk af. Het komt mij voor, dat in de jaren 1927—1928 en waarschijnlijk ook daarna een zelfde verschijnsel heeft plaats gehad. De vrouwelijke arbeidskrachten behooren tot het meest bewegelijke deel der arbeidersbevolking. Behalve dat vrouwelijke arbeidskrachten in deze jaren vanuit de landbouwbedrijven naar de industrie zijn gekomen lijkt het mij waarschijnlijk dat ook velen, die anders huishoudelijke werkzaamheden zouden verrichten, in de industrie een werkkring hebben gevonden.

Als algemeene conclusie kunnen wij dus stellen, dat het aanbod van arbeidskracht in hoofdzaak bepaald wordt door de grootte van de bevolking en haar samenstelling. De regelmatige aanwas van de bevolking oefent dus haar invloed op de arbeidsmarkt uit. Naast dezen groei van de bevolking en daarmee van het arbeidsaanbod werken evenwel ook andere factoren, die hoogstwaarschijnlijk door de conjunctuur veroorzaakt worden.

Inzicht in de verhouding waarin arbeidskracht van mannen en vrouwen gevraagd en aangeboden wordt, geven ons ook de cijfers van de arbeidsbeurzen.

Nieuw ingeschreven in duizendtallen.

	Mannen		Vrouwen			
	Aanbod	Vraag in pCt. v. h. aanbod	Aanbod	Vraag v. h. aanbod		
1922 ..	499,2	127,2	25	104,6	83,5	80
1923 ..	521,5	141,8	27	105,0	75,2	71
1924 ..	484,3	161,0	33	98,1	96,9	99
1925 ..	479,3	158,4	33	106,0	93,8	89
1926 ..	486,4	172,6	35	110,3	97,8	89
1927 ..	513,9	188,5	37	110,8	104,9	95
1928 ..	470,0	193,6	41	116,4	116,5	100
1929 ..	499,9	220,8	44	116,3	131,0	112

Duidelijk blijkt uit deze cijfers de spanning, die er bestaat tusschen aanbod en vraag naar vrouwelijke arbeidskrachten. Ook ons hierboven geuit vermoeden, dat na 1926 de vraag naar vrouwelijke arbeidskrachten relatief is toegenomen, vindt hierin steun. Opmerkelijk is nog het jaar 1924, met zijn plotselinge stijging van de vraag naar arbeidskrachten in het algemeen. Deze plotselinge vraag hangt samen met het afnemen van het werkloozencijfer in dat jaar. (Indexcijfer werkloosheid 1923 11,2 pCt., 1924 8,8 pCt.). Voor dat jaar nam de vraag naar arbeidskrachten sterk toe en het aanbod af. Het jaar 1924 blijkt dus een keerpunt te zijn geweest. Tevens schijnen deze cijfers er op te wijzen, dat de verhouding tusschen het nieuw ingeschreven aanbod en de nieuw ingeschreven vraag naar vrouwelijke arbeidskrachten een goede conjunctuurindex is.

W. J. VAN DE WOESTIJNE.

IJZER EN STAAL IN 1930 EN DE EERSTE HELFT VAN 1931.

II (Slot.)

Duitschland.

Wij moeten teruggaan tot 1925 om dergelijke lage productiecijfers van ijzer en staal als die van 1930 te vinden. Zooals wij zagen heeft de achteruitgang zich in 1931 voortgezet; de productie van ruwijzer bedroeg in Juni 575.500 ton tegenover een maandgemiddelde van 807.900 ton in 1930. Voor ruwstaal bedragen deze cijfers resp. 778.800 en 961.500. De Deutsche ijzer- en staalnijverheid, die voor het grootste gedeelte afhankelijk is van het absorptievermogen van de binnenslandsche markt, ondervond in de eerste plaats de gevolgen van de ontwrichting van de markt in het binnenland. Reeds 1929 was in dit opzicht geen bijster gunstig jaar.

Terwijl in 1929 de exportmarkt evenwel een compensatie bood voor den toen reeds verminderden afzet op de binnenslandsche markt, is dit in de afgelopen anderhalf jaar niet het geval geweest. De uitvoer van ruwijzer en stalen producten daalde in 1930 met onge-

veer 20 pCt. Hoe de crisis op de exportmarkt sindsdien nog verscherpt is moge blijken uit het feit, dat de Deutsche uitvoer van ijzer en staal in de eerste vier maanden van 1931 vergeleken met dezelfde periode in het vorige jaar met 25 pCt. en van ruw-ijzer met niet minder dan 66 pCt. gezakt is. De ontwikkeling van den Deutschen export van ijzer en staal in de laatste jaren wordt geïllustreerd door de jaarlijksche uitvoertotalen van 1925 tot 1930, welke achtereenvolgens bedroegen ($\times 1000$ m. t.): 3.358, 5.022, 4.305, 4.720, 5.570 en 4.541.

Een daling van de productiekosten door een verlaging bij scheidsrechterlijke uitspraak van de stukloonen met $7\frac{1}{2}$ pCt. per 1 Juni 1930 werd gedeeltelijk weer opgeheven door een verlaging van den prijs van ruw-ijzer met 2—3 Mk. per ton en van de staalprijsen met gemiddeld 4 Mk. per ton, welke verlaging door de Overheid als voorwaarde voor de inwilliging van de wenschen der werkgevers met betrekking tot de verlaging van de loonen was gesteld. De daling van den kolen- en kooksprijs in de Ruhr in December 1930 bracht evenmin verlichting, zooals hieronder wordt uiteengezet. Niettemin werden de syndicaatsprijzen nog eens verlaagd, en wel met 3—5 Mk. voor ruw-ijzer, met $4\frac{1}{2}$ —5 Mk. voor halffabrikaten en met 6—11 Mk. voor eindproducten, alles met ingang van 1 Januari 1931.

Vrijwel alle groote ijzer- en staalbedrijven in het Ruhrgebied hebben hun eigen kolenbasis. De door de crisis veroorzaakte inkrimping van de ijzer- en staalproductie doet haar terugslag op de mijnen gevoelen, waar de productie eveneens sterk is beperkt en waar de productiekosten gestegen zijn. De overschotten kunnen slechts gedeeltelijk en dan nog tegen zeer lage prijzen door het kolensyndicaat op de vrije markt geplaatst worden. De positie van de ijzer- en staalindustrie met betrekking tot deze grondstof is dus allesbehalve gunstig. En dit geldt evenzeer t.a.v. de ertsvoorziening, waarvoor jarenlange contracten loopen met buitenlandse leveranciers. De opslagplaatsen bij de fabrieken en in de havens liggen vol met erts, dat in 1929 bij een stijgende markt gekocht, thans, nu prijzen en afzet der ijzer- en staalproducten in het binnen- en buitenland gedaald zijn, een zeer ongunstigen invloed op de bedrijfsresultaten uitoefent.

Tenslotte scheen het alsof het voorstel tot verschuiving van de herstelbetalingen, dat toch in de eerste plaats een verlichting van het Deutsche economische leven beoogde, een opleving zoowel in binnen- als buitenland zou brengen. Daarbij kwamen nog de Russische orders voor walsproducten en machines, die althans aan de zware industrie eenige maanden werk bezorgen, doch de thans heerschende financiële crisis is allerminst bevorderlijk voor het voortbestaan van de opgewektere stemming, die door de bovengenoemde voorafgaande gebeurtenissen was ontstaan.

Frankrijk.

Zooals in eerste instantie al uit de productiecijfers te zien is, heeft de ijzer- en staalindustrie van Frankrijk lang niet in die mate van de crisis te lijden gehad als de Deutsche, of beter nog, als de overige ijzer- en staalproducerende landen. De ruw-ijzerproductie bereikte in Mei 1930 ongeveer het hoogste cijfer van 1929 (Januari), terwijl de ruwstaalproductie in die maand zelfs een record behaalde met 855.000 ton. Eerst in September 1930 begint de productie merkbaar te dalen, zonder dat deze vermindering evenwel zulke catastrophale vormen aanneemt als in Duitschland. In de eerste helft is het tempo geleidelijk aan verminderd tot 725.000 ton in Mei, tegenover een maandgemiddelde van 842.000 ton in 1930 voor ruw-ijzer. Voor ruwstaal zijn deze cijfers resp. 674.000 en 784.000 ton.

In veel grooter mate dan Duitschland is Frankrijk

van de exportmarkt afhankelijk. In 1930 is echter de binnenlandsche markt voor de ijzer- en staalindustrie bijzonder gunstig geweest. Groote aanbestedingen voor publieke werken, uitgebreide orders der spoorwegen en, niet te vergeten de militaire werken, die op groote schaal aan de grenzen worden uitgevoerd, zijn even zoovele factoren, die de activiteit op een vrij hoog peil houden. Daarentegen is sinds het einde van 1930 even verslapping in de machine-industrie en in de fabricage van landbouwwerktuigen te constataeren.

Terwijl de prijzen op de wereldmarkt alléngs daalden, bleven die op de binnenlandsche markt naar verhouding hoog. Vooral was dit het geval met de producten die — sinds 1929 — in syndicaten waren ondergebracht, zooals halffabrikaten, balken en platen, en het reeds veel langer gesyndiceerde (O.S.P.M.) gieterij- en hematietijzer. Deze discriminatie van binnenlandsch prijsniveau en de exportmarkt-noteringen, zelfs boven de invoerrechten uit, kon echter op den duur geen stand houden. De betrokken „Comptoirs” moesten de binnenlandsche prijzen in het laatste kwartaal van 1930 belangrijk verlagen, terwijl de afdeling gieterij-ijzer van het O.S.P.M. zelfs ontbonden werd. Andere reeds bestaande plannen tot syndicaatvorming werden tot een gunstiger tijdstip verschoven. Alleen aan de producenten van stafijzer in Frankrijk en het Saargebied is het gelukt tot overeenstemming te komen met betrekking tot de prijzen en afzetquota op de binnenlandsche markt, zij het ook voorloopig slechts voor een half jaar, nl. van 1 Augustus 1931 tot 31 Januari 1932. De Comptoirs voor halffabrikaten zijn resp. tot einde 1932 en 1934 verlengd. Dit zijn belangrijke feiten met het oog op het verdere voortbestaan van het Internationale Ruwstaalkartel, dat zooals in dit tijdschrift herhaaldelijk is betoogd, tenslotte zijn kracht zal moeten ontleenen aan de organisatie van de staalproducenten in de verschillende landen.

Aangetrokken door het hooge prijsniveau in het binnenland, passeerde een zwellende stroom van ijzer en staal de grenzen. Terwijl de maandelijksche invoer van ijzer en staal in 1929 gemiddeld 21.500 ton bedroeg, steeg deze in 1930 tot gemiddeld 39.900 ton per maand. In 1931 vertoont de invoer een dalende tendenz; in het eerste kwartaal werd 108.800 ton aan ijzer en staal ingevoerd; gemiddeld per maand dus 36.300 ton.

De uitvoercijfers geven in 1930 een belangrijke daling te zien: het maandgemiddelde van den uitvoer van ijzer en staal bedroeg in 1929 367.100 ton, in 1930 341.000 ton en in de eerste vier maanden van 1931 307.500 ton. Zoolang de industrie nog kon steunen op een ruimen afzet in het binnenland met zijn in vergelijking met de exportmarkt zeer hooge prijsniveau, kon de productie nog op een hoog peil gehandhaafd blijven, ondanks den verminderden afzet in het buitenland. Nu echter ook het opnemingsvermogen van de binnenlandsche markt vermindert en het door de syndicaten op peil gehouden prijsniveau tenslotte toch gedaald is, spreekt het vanzelf dat producenten meer aandacht aan den export wijden. Behalve door het feit dat het absorptievermogen van de wereldmarkt sterk gedaald is, zal de positie der Franschen in de naaste toekomst ook nog door andere factoren ongunstig beïnvloed worden. De nieuwe Fransche kolonpolitiek, die een sterke beperking van den import van kolen en kooks beoogt, en daardoor de daling van de prijzen van deze grondstoffen belemmert, zoowel als de verhooging van de spoorwegtarieven, welke voor de deur staat, zijn even zoovele hinderpalen op den weg naar de aanpassing aan de ongunstige omstandigheden, waaronder de exportmarkt voor ijzer en staal verkeert. De volgende cijfers ($\times 1000$ m. t.) geven tenslotte nog een beeld van het verloop van den Franschen uitvoer van ijzer en staal in de jaren 1925—1930: 4.111, 4.413, 5.760, 5.169, 4.405 en 4.092.

Tot November heeft het O.S.P.M. het peil van den

prijs voor gieterij-ijzer vrijwel weten te handhaven. Dit was mogelijk door de bescherming die de Fransche markt geniet door invoerrechten en de overeenkomsten met de omliggende landen, betreffende den invoer. De vrij geringe hoeveelheden, welke tegen lage prijzen geïmporteerd werden — o.a. uit het Saargebied — bleken tenslotte voldoende om de overeenkomst der Fransche gieterij-ijzerproducenten te verbreken. Een snelle daling van den prijs was hiervan het gevolg: de prijs van Lux. 3 daalde van 490 frs. snel tot 280—300 frs., af fabriek. Met de opheffing van de afdeling gieterij-ijzer van het O.S.P.M. verviel ook het contingentsverdrag betreffende den export van gieterij-ijzer naar Duitschland. Tenslotte werd men het evenwel eens: Duitschland neemt het overschot van de productie van het Saargebied, dat anders naar Frankrijk ging, over, terwijl het O.S.P.M. zich aan het oorspronkelijke contingentsverdrag houdt.

Engeland.

Reeds aan het begin van dit overzicht is erop gewezen, dat Engeland in den loop der jaren zijn overheersende positie in de ijzer- en staalwereld heeft moeten opgeven. Met uitzondering van de stakingsjaren in de kolenindustrie (1921 en 1926) is de productie van ijzer en staal niet zoo laag geweest als thans.

Terwijl er plaats is voor de verwachting, dat bij den slechten toestand op de binnenlandsche markt de invoer van ijzer en staal zou verminderen, is dit niet het geval geweest. De invoer van ijzer en staal, die in 1929 234.700 ton per maand bedroeg steeg in 1930 tot 242.300 ton per maand. Daarentegen vertoonde de uitvoer een scherpe daling, namelijk van 364.900 ton per maand in 1929 tot 263.200 ton per maand in 1930. Als een merkwaardig feit met betrekking tot de Engelsche handelsbeweging van ijzer en staal dient te worden vermeld, dat deze sinds September 1930 een invoeroverschot te zien geeft. In 1931 is de invoer wel gedaald (maandgemiddelde 212.800 ton), doch niet in zulk een snel tempo als de uitvoer (166.500 ton per maand). Het invoeroverschot in de eerste helft van 1931 (277.700 ton) overtreft het uitvoeroverschot (264.500 ton) in de eerste helft van 1930.

Ondanks het feit, dat Duitschland alle mogelijke moeite doet om zijn debiet op de exportmarkt te vergrooten, komt toch slechts 15 pCt. van den Engelschen invoer van Duitschland tegen 58 pCt. van Frankrijk en België.

De grootste afnemers van Engeland zijn Argentinië en de verschillende deelen van het Britsche Imperium buiten Europa. De economische crisis, gepaard aan politieke onrust en de neiging der Dominions om zelfs den invoer uit het moederland te belemmeren, deed den uitvoer naar die landen in 1930 met 28 pCt. verminderen; de uitvoer naar Australië en Indië daalde meer dan 50 pCt. De Australische regering maakte den invoer van de voornaamste stalen producten afhankelijk van invoervergunningen van het Ministerie van Handel. Dat de positie van Engeland als leverancier van de overige deelen van het Britsche Rijk gaandeweg slechter wordt, blijkt wel uit het feit, dat ondanks het toegenomen verbruik zijn totale uitvoer van ijzer en staal naar de betrokken landen in het gunstige jaar 1929 4 pCt. lager was dan in 1913. In 1930 was deze totale export bijna 50 pCt. minder dan in 1913. De volgende cijfers ($\times 1000$ Eng. t.) geven nog een overzicht van de ontwikkeling van den Engelschen uitvoer van ijzer en staal in de jaren 1925—1930: 3.731, 2.988, 4.196, 4.261, 4.380 en 3.157.

Reeds in 1929 daalde de productie van Cleveland ijzer tot een zeer laag peil, zoodat het productiepeil in 1930 en de eerste vijf maanden van 1931 bij 1929 niet ongunstig afsteekt. De handhaving van de productie moest echter wel gepaard gaan met verlaging van den prijs. Inderdaad ging de officieele prijs voor Cleveland gieterij-ijzer No. 3 met drie sprongen van

5 sh. elk naar beneden en bereikte in Januari 1931 58/6, het peil, waarop hij tot dusver gehandhaafd bleef. De tijden zijn echter zeer moeilijk geworden. In Schotland kan het product zich, ondanks belangrijke prijsconcessies voor die markt, tegen het opdringende Lux. 3 niet staande houden. Van de exportmarkt is het geheel en al verdrongen en aan de Tees zelf ondervindt het de concurrentie van de goedkoopere soorten, waaronder Lux. 3 weer een voorname plaats inneemt. De Cleveland producenten staan thans weer voor de keus: of de reeds geringe productie nog verder te beperken, of den prijs te verlagen.

Terwijl aan den eenen kant de roep om bescherming aanhoudt, is er aan den anderen kant een duidelijk merkbare drang naar rationalisatie van de productie. In 1930 zijn weer twee belangrijke concentraties tot stand gekomen, nl. in Lancashire en in Wales. Tenslotte stelt de British Steel Works Association alle pogingen in het werk om een normalisatie te verkrijgen met betrekking tot de eischen, die op de binnenlandsche markt aan de producten worden gesteld. Het schijnt dat in dit opzicht nog weinig uniformiteit bestaat, wat weinig bevorderlijk is voor een rationeële productie.

Vereenigde Staten.

In dit land waren de uiterlijke teekenen van de op komst zijnde depressie wel het duidelijkst waarneembaar. Reeds in de tweede helft van 1929 begon de productie van ruwijzer en ruwstaal aanzienlijk te verminderen. Merkwaardig is het, dat de producenten zich zoowel in het eerste kwartaal van 1930 als van 1931 door een tijdelijke versnelling van het tempo vnl. van de productie van automobielen en eenige andere producten (buizen en bouwstaal) hebben laten verleiden tot een ongemotiveerd hoog opvoeren van de productie van ruwstaal, in de meening, dat het einde van de depressie welhaast aangebroken was. In Februari 1930 steeg de productie tot bijna 85 pCt. van de capaciteit (dit is een zeer hoog cijfer voor de productie). In December 1930 bedroeg zij nog gemiddeld 37 pCt. van de capaciteit. In de eerste maanden van 1931 steeg zij tot 57 pCt. in Maart, om daarna tot gemiddeld 39 pCt. in Juni te zakken.

De eenige staalverbruikende industrieën, die hun productie hebben kunnen handhaven of uitbreiden, zijn de producenten van blik en stalen buizen geweest, welke laatste in groote hoeveelheden gevraagd werden voor de uitvoering van uitgebreide projecten met betrekking tot het transport van aardgas naar de groote steden.

Bij dezen stand van zaken werd ook de positie der ruwijzerproducenten zeer ongunstig. Bovendien bleven de Zuidelijke producenten, evenals in 1929, scherp op de Noordelijke en Oostelijke markten concurreeren — en, in 1930 althans, met succes — doch ook de onderlinge concurrentie der Noordelijke producenten verscherpte zich meer en meer. De z.g. „composite price” voor ruwijzer, welke samengesteld is uit de noteering van een soort ruwijzer voor de staalbereiding en van gieterij-ijzer uit vijf verschillende productiecentra, bedroeg voor 1929 \$ 18.43, voor 1930 \$ 17.57. In Juli jl. was hij \$ 15.63 tegen \$ 17.09 een jaar geleden.

Het spreekt wel vanzelf, dat hoewel ruwijzer tot de producten behoort waarvan het invoerrecht niet verder verhoogd werd, een dergelijke markt toch weinig aantrekkelijkheid bood voor den importeur. Het ingevoerde tonnage ruwijzer, dat in 1929 met 7000 ton tot 147.700 ton gestegen was, daalde in 1930 met 10.000 ton tot 137.700 ton. Hiervan kwam 108.200 ton (1929 69.000 ton) uit Britsch-Indië, 14.200 ton (1929 39.100 ton) uit Engeland en 6.200 ton (1929 24.200 ton) uit Nederland.

In de eerste vijf maanden van 1931 heeft de invoer van ruwijzer zich in vergelijking met het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar weten te handhaven. Hij bedroeg in beide perioden 59.600 ton.

De totale uitvoer van ijzer en staal is in 1930 sterk verminderd; hij bedroeg 1.635.000 ton tegenover 2.500.000 ton in 1929. Het laat zich aanzien, dat de uitvoer in 1931 nog aanzienlijk zal dalen. In de eerste vijf maanden van 1931 bedroeg hij 399.600 ton tegen 863.200 ton in de overeenkomstige periode van 1930. De volgende cijfers geven een overzicht ($\times 1000$ Eng. t.) van den uitvoer in elk der jaren 1925—1930: 1.818, 2.079, 1.960, 1.371, 2.500 en 1.635.

Nederland.

Ook thans was de Directie van de N.V. Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken te IJmuiden zoo vriendelijk ons eenige cijfers met betrekking tot de productie van ruwijzer in Nederland te verstrekken. De hieronder vermelde cijfers van den buitenlandschen afzet zijn ontleend aan de statistiek van den in-, uit- en doorvoer van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Twee der hoogovens — een derde kwam in 1930 voor het gebruik gereed, doch werd in verband met de tijdsomstandigheden nog niet onder vuur gebracht — werkten gedurende het geheele jaar 1930 op volle capaciteit. Sinds 1924, toen het bedrijf in werking gesteld werd, ontwikkelde de productie zich als volgt:

1924	91.100 ton
1925	109.300 "
1926	142.500 "
1927	203.700 "
1928	258.200 "
1929	253.800 "
1930	272.700 "

Het verbruik van ruwijzer bedroeg in ons land in 1926: 67.200 ton, in 1927: 71.400 ton, in 1928: 89.500 ton, in 1929 eveneens 89.500 ton en in 1930: 75.800 ton. Van deze hoeveelheden werden door de Hoogovens resp. 30.000 ton (45 pCt.), 39.700 ton (56 pCt.), 53.900 ton (60 pCt.), 59.000 ton (66 pCt.) en 43.000 ton (57 pCt.) geleverd. In het eerste bedrijfsjaar leverde het bedrijf 35 pCt. van de binnenlandsche behoefte. De rest van de productie werd geëxporteerd en wel in de volgende kwantums (m. t.):

	1929	1930
Totaal	179.300	209.700
waarvan naar:		
België	36.700	57.100
Frankrijk	30.500	24.400
Duitschland	14.200	29.600
Ver. Staten	22.500	6.600
Gr.-Brittannië	27.000	27.800
Zweden	8.800	23.700
Italië	8.100	6.500
Denemarken	15.800	14.200

De beteekenis van het Nederlandsche Hoogovenbedrijf op de exportmarkt tegenover de belangrijke ruwijzerproducerende landen, die het omringen, wordt pas goed duidelijk, wanneer wij hier nog eens de exportcijfers dier landen vermelden. De uitvoer van ruwijzer van Frankrijk was in 1930 526.100 ton, van Engeland 275.500 ton, van Duitschland 201.900 ton en van België-Luxemburg 115.400 ton.

T. H.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Juli 1931; afzonderlijk en vereenigd met die der vorige maanden, in vergelijking gebracht met de raming van dat jaar en de opbrengst over dezelfde tijdvakken van 1930.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 36.694.300 op tegen f 41.778.900 in Juli 1930 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van f 5.084.600. De totale opbrengst bleef voorts een bedrag van f 2.463.700 bij de raming ten achter.

Deze cijfers geven echter geen juist beeld. De nieuwe financiële regeling tusschen Rijk en gemeenten maakt eenige correctie noodzakelijk. Zooals bekend,

komt van de grondbelasting, te beginnen met het belastingjaar 1931, slechts een vierde aan het Rijk ten goede en worden de overige drie vierden aan de gemeenten uitgekeerd, terwijl de personeele belasting, te beginnen met hetzelfde dienstjaar, geheel ten bate van de gemeenten wordt geheven. Laat men nu de beide genoemde belastingen buiten beschouwing, dan wordt de vergelijking voor het loopende jaar veel gunstiger. Immers, dan blijkt, dat de overige middelen in de afgelopen maand nog f 336.500 méér opgebracht hebben dan in Juli 1930. Hier tegenover staat, dat de vergelijking met de gemiddelde maandraming thans iets ongunstiger uitvalt; het nadeelig verschil bedraagt nu nl. f 3.101.300.

De totale opbrengst over de eerste zeven maanden van 1931 bedraagt f 269.609.000, d.i. f 31.912.400 minder dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar. Ook de raming werd niet bereikt (opbrengst f 4.497.200 minder). Ook deze cijfers ondergaan tusschen een belangrijke wijziging, indien de grondbelasting en de personeele belasting niet worden medegerekend. De overige middelen hebben nl. in 7 maanden f 13.562.800 minder opgeleverd dan in het vorige jaar en zijn f 12.677.400 bij de verwachting ten achter gebleven.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar vertoonden in Juli jl. de inkomstenbelasting, de vermogensbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de zout-, de gedistilleerd- en de tabaksaccijns en de rechten en boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de personeele belasting, de rechten op den invoer, het statistiekrecht, de geslacht-, de wijn-, de bier- en de suikeraccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de rechten en boeten van zegel, de rechten en boeten van registratie, de domeinen, wegen en vaarten en de loodsgelden. De meeste middelen vertoonden derhalve een daling in opbrengst, doch tezamen leverden zij meer op dan in Juli 1930, zoodat per slot van rekening de loop der middelen in de afgelopen maand nog meevalt.

De grondbelasting gaf in de afgelopen maand nog een bate van f 769.700, of f 2.139.100 minder dan in Juli 1930. Gerekend over zeven maanden valt een teruggang te constateeren van f 9.611.200. De reden voor deze daling is gelegen in het feit, dat van het belastingjaar 1931 slechts een vierde aan het Rijk ten goede komt. Daar de ontvangsten in de eerste maanden van het jaar bijna uitsluitend betrekking hadden op de oude dienstjaren, werd de raming in het tijdvak Januari t/m Juli belangrijk (met f 4.300.600) overschreden.

De oude dienstjaren der personeele belasting (het belastingjaar 1931 wordt geheel ten bate van de gemeenten geheven) leverden in de afgelopen maand nog f 701.100 op. Over het tijdvak Januari t/m Juli deden zij f 6.329.700 in de schatkist vloeien. De teruggang bedroeg, bij vergelijking met dezelfde tijdvakken van het vorige jaar, respectievelijk f 3.312.100 en f 8.738.300. Bovendien moet worden bedacht, dat in de totaal-opbrengst der eerste 7 maanden nog f 1.182.800 is begrepen wegens aandeel in de kwade posten over vorige belastingjaren van het Leeningfonds 1914, van de provinciën en van de gemeenten.

De inkomstenbelasting bracht vrijwel evenveel op als in Juli 1931 (f 100 meer). Echter werd de gemiddelde maandraming niet gehaald (nadeelig verschil f 3.321.500), doch de maand Juli is voor dit middel doorgaans ongunstig. Gerekend over zeven maanden kwam f 1.656.100 minder binnen dan in het vorige jaar; daarentegen werd het evenredig deel der raming overtroffen met f 5.638.800. Bij vergelijking der ontvangsten over laatstgenoemde perioden van 1930 en 1931 blijkt, dat de ontvangende bedragen als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Juli 1930	Jan. t/m. Juli 1931
1927/1928	f 244.300	—
1928/1929	„ 1.079.500	f 203.900
1929/1930	„ 54.451.500	„ 1.139.400
1930/1931	„ 1.103.000	„ 52.045.500
1931/1932	—	„ 1.833.400
	f 56.878.300	f 55.222.200

Uit den middenstaat blijkt echter, dat het opbrengstcijfer over de eerste zeven maanden geflatteerd is door de nieuwe boekingsmethode om de kwade posten over vorige belastingjaren van Leeningfonds, provinciën en gemeenten onder de inkomsten van het loopende belastingjaar te boeken. Terwijl het vorige jaar eind Juli nog slechts f 1.103.000 op rekening van het loopende belastingjaar (1930/1931) was ontvangen, is dit cijfer thans f 1.833.400, doch in laatstgenoemd bedrag is f 1.031.900 aan kwade posten begrepen. Doch ook afgezien hiervan is de loop der inkomstenbelasting tot nu toe niet onbevredigend.

De vermogensbelasting gaf een klein surplus (van f 2.300). Over de eerste zeven maanden viel nog een daling te bespeuren (van f 240.200). In vergelijking met de raming werd tot dusver een voorsprong verkregen van f 776.800. Ook bij dit middel is intusschen een bedrag aan kwade posten in het spel, dat de ontvangst schijnbaar gunstig beïnvloedt; dit bedrag (van f 111.500) behoort dus eigenlijk in mindering te worden gebracht. Toch stelt ook de vermogensbelasting tot op dit oogenblik niet teleur.

De dividend- en tantiëmebelasting bracht een verassing, doordat de ontvangst met f 1.233.300 steeg. Nu viel de opbrengst in de afgelopen maanden niet mede en ook na den meevaller van de vorige maand blijft het loopende jaar in totaal f 466.600 bij de inkomst van de eerste maanden van 1930 ten achter. Dit neemt intusschen niet weg, dat een bate van f 5.284.500, zelfs voor een gunstige maand als Juli, niet te versmaden is. Aan den anderen kant moet bij een middel als de dividend- en tantiëmebelasting, dat op grillige wijze binnenkomt, gerekend worden met de mogelijkheid, dat in de volgende maanden een sterke inzinking kan volgen. De raming werd tot dusver met f 386.100 overschreden, doch de laatste maanden van het jaar zijn niet gunstig en het geraamde opbrengstcijfer zal wel niet worden gehaald.

Ook de invoerrechten vielen nogal mee. Weliswaar vertoonden zij nog een daling van f 298.300, doch dit bedrag is gering in vergelijking met den teruggang, die in de eerste maanden van dit jaar viel te constateeren. De middenstaat geeft over de eerste 7 maanden dan ook een heel wat ongunstiger beeld; de ontvangsten bleven in 1931 f 3.742.000 achter bij die van 1930 en f 4.580.300 beneden de raming. De lagere opbrengst is een gevolg van de vermindering van den internationalen handel en van de lagere eenheidsprijzen. Dit blijkt ook bij het statistiekrecht, dat in de afgelopen maand een teruggang van f 86.000 vertoonde. Gerekend over zeven maanden bedroeg de daling f 553.000 ten opzichte van de ontvangsten van het vorig jaar en f 617.300 met betrekking tot de raming.

Van de accijnzen gaf de zoutaccijn een accres van f 18.000; toch werd de maandraming niet gehaald (ontvangst f 29.500 minder). De geslachtaccijn daarentegen wees opnieuw een sterke daling aan; het decrees beliep ditmaal f 251.800; vergeleken met de raming was zelfs een nadeelig verschil van f 316.400 te constateeren. De lage veeprijzen en de toenemende invoer van buitenlandsch vleesch zijn de aanwijsbare oorzaken voor dit ongunstig resultaat. De wijnaccijn liep terug met f 12.800; over 7 maanden bedraagt het decrees f 119.900. Daarentegen gaf de gedistilleerdaccijn een niet onbelangrijk surplus (van f 223.900), dat niet aan een verschil in crediettermijnen is toe te schrijven, doch waarin het effect van de verhooging van het tarief van f 180 tot f 200 per H.L. is te zien. Daar dit middel ook in de afgelopen maanden ruim heeft gevloeid, maakt het op den staat over 7 maan-

den een goed figuur; zoowel de ontvangst van het vorige jaar als de raming werden overtroffen. Het bier leverde f 104.500 minder op, waarin wellicht een beperking van het verbruik wegens daling der inkomsten mag worden gezien. In tegenstelling met de vorige maand, toen een surplus van f 409.100 kon worden geboekt, wees de suikeraccijn ditmaal een lager opbrengstcijfer aan (ontvangst f 563.800). In Juli 1930 werd evenwel veel suiker veraccijnsd, in verband met de inwerkingtreding der wet tot heffing van een compenseerend invoerrecht op suiker. Op zichzelf beschouwd was de inkomst der afgelopen maand niet gering, nl. f 228.900 meer dan de gemiddelde maandraming. Tenslotte moge nog worden gewezen op den tabakaccijn, die f 408.800 meer voor de schatkist opleverde. Het verbruik van sigaretten neemt niettegenstaande de malaise blijkbaar nog steeds toe. De tabakaccijn is een der weinige middelen, die in het tijdvak Januari t/m. Juli van dit jaar zoowel de opbrengst van dezelfde maanden van het vorige jaar als de raming heeft overtroffen. Eene vergelijking van de opbrengsten der accijnzen over de eerste 7 maanden van 1931 en 1930 en met de raming leidt tot het volgend resultaat:

	Opbr. 7 m. 1930	Opbr. 7 m. 1931	Raming 7 m. 1931
Zout	f 1.294.600	f 1.244.800	f 1.341.700
Geslacht	„ 6.824.800	„ 5.151.100	„ 7.175.000
Wijn	„ 1.372.600	„ 1.252.700	„ 1.516.700
Gedistilleerd	„ 20.716.100	„ 21.677.200	„ 21.583.300
Bier	„ 8.673.500	„ 7.585.000	„ 9.566.700
Suiker	„ 29.604.600	„ 29.328.600	„ 31.150.000
Tabak	„ 16.734.500	„ 17.754.700	„ 16.916.700

De belasting op gouden en zilveren werken liep terug met f 24.500. Gerekend over zeven maanden bedroeg de teruggang f 131.100. Het verminderd verbruik tengevolge van de malaise komt in dit cijfer tot uitdrukking.

De zegelrechten daalden met f 252.900, hetgeen niet op rekening van de beursbelasting komt, daar dit onderdeel f 37.200 meer opleverde. Gerekend over zeven maanden werd f 621.800 minder ontvangen dan in het vorige jaar, terwijl in vergelijking met de raming een nadeelig verschil van f 455.000 valt op te merken. De opbrengst van effectenzegel bij de vele conversieelingen, mogelijk geworden door den lagen rentestand, oefent een gunstigen invloed op dit middel uit. Sterker komt de economische depressie tot uitdrukking bij de registratierechten, die ditmaal met f 345.000 terugliepen, doch gerekend over zeven maanden een decrees vertoonen van niet minder dan f 6.781.000. Ook ten opzichte van de raming valt de vergelijking ongunstig uit; terwijl over 7 maanden gerekend was op een ontvangst van f 15.516.700, kwam niet meer dan f 9.160.300 binnen; nadeelig verschil f 6.356.400. De bekende oorzaken (geen vastlegging van nieuw kapitaal in naamloze vennootschappen; minder overdrachten van vast goed; lage prijzen) doen zich nog steeds gevoelen.

De successierechten stegen met f 533.900. Tot dusver werd f 2.169.500 meer ontvangen dan in het vorige jaar; daarentegen werd de raming niet bereikt (inkomst f 1.277.600 minder). De crisis doet bij dit middel haar invloed nog niet gelden, wat niet behoef te bevremden, daar de ontvangsten betrekking hebben op circa 8 à 9 maanden geleden opengevallen nalatenschappen.

De domeinen verschaften f 75.300 minder en de loodsgelden leverden f 38.400 minder op. Over 7 maanden werd aan laatstgenoemd middel f 298.700 minder geboekt en bleven de ontvangsten f 526.400 beneden de raming.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” daalden van f 5.518.900 tot f 4.710.300. De Verdedigingsbelasting bracht f 724.200 op en de tabakaccijn op sigaretten f 137.700. Gerekend over zeven maanden liepen de inkomsten van het fonds met f 11.634.000 terug.

Voor het „Wegenfonds” kwam in de afgelopen maand f 4.293.800 binnen tegen f 4.513.300 in Juli 1930. Van eerstgenoemd bedrag komt f 926.100 op rekening van de wegenbelasting, terwijl de rest of f 3.367.800 door de rijwielbelasting wordt bijgedragen, die sedert twee jaren grotendeels in de maand Juli wordt geïnd. In Juli 1930 werd f 3.701.700 aan rijwielbelasting ontvangen. In de eerste zeven maanden kwam aan het Wegenfonds ten goede f 8.901.600 wegenbelasting en f 3.496.500 rijwielbelasting.

De inkomsten ten bate van het „Gemeentefonds” bedroegen in de afgelopen maand f 677.600 gemeentefondsbelasting en f 58.500 opercenten vermogensbelasting; over Juni en Juli samen bedroegen deze opbrengstcijfers respectievelijk f 738.700 en f 64.000.

AANTEKENINGEN.

Het Layton-rapport.

Het kleine, maar zeer belangrijke rapport, dat de financiële deskundigen op 18 Augustus te Bazel hebben ondertekend, bevat een duidelijke analyse van de moeilijkheden, waarin Duitschland verkeert en bespreekt bovendien de maatregelen, die voor een herstel noodzakelijk zijn.

Het rapport geeft twee wegen aan, die Duitschland zou kunnen volgen, ingeval het buitenland zijn medewerking niet zou verleenen. Deze zijn:

1o. verkoop van buitenlandsche fondsen in Duitsch bezit;

2o. drastische vermindering van den invoer, forceering van den uitvoer.

Over de verplichtingen van Duitschland aan en de vorderingen op het buitenland heeft het rapport het volgende overzicht opgesteld.

Schatting van de buitenlandsche beleggingen in Duitschland en van de Deutsche beleggingen in het buitenland.
(in milliarden R.M.)

31 Dec. 1930 31 Juli 1931

Buitenlandsche beleggingen in Duitschland ¹⁾ :			
<i>Op korten termijn:</i>			
Overheid	1.1	0.8	
Banken	7.2	5.1	
Overige credieten	2.0	1.5	
Rijksbank en Golddiskontbank-credieten	—	0.6	
	—	10.3	8.0
<i>Op langen termijn:</i>			
Buitenlandsche emissies	8.3	8.5	
Hypotheeken, enz.	0.1	0.1	
Binnenlandsche emissies	0.8	0.4	
	—	9.2	9.0
<i>Anderen:</i>			
Aandeelen en andere beleggingen	4.0	4.0	
Onroerende goederen	2.0	2.0	
	—	6.0	6.0
		25.5	23.0

Duitschlands beleggingen in het buitenland:

<i>Op korten termijn:</i>			
Deviezen van de Rijksbank ...	0.8	0.3	
Overige banken	2.5	1.5 ²⁾	
Overige credieten	2.0	1.7	
	—	5.3	3.5
<i>Op langen termijn</i>	4.4	5.0	
		9.7	8.5

¹⁾ Al deze cijfers, vooral die van de beleggingen op korten termijn, zijn schattingen.

²⁾ Waarschijnlijk is slechts R.M. 0.5 milliard van dit bedrag direct beschikbaar.

De totale vorderingen op het buitenland bedragen dus R.M. 8,5 milliard. De vorderingen op korten termijn zijn voor een deel noodig voor internationale handelstransacties, voor een ander deel niet realiseerbaar. Een aanzienlijk deel van de verplichtingen op langen termijn is eveneens niet realiseerbaar. De commissie is niet van meening, dat een plan voor de mobilisatie van Duitschlands buitenlandsche vorderingen

uitvoerbaar is of het economisch herstel van Duitschland zou dienen.

De andere mogelijkheid betreft een verandering in de handelsbeweging. Volgens een schatting van het Statistische Reichsamt, zou het voor Duitschland mogelijk zijn zijn invoer tot R.M. 2,5 milliard te beperken en zijn uitvoer tot R.M. 4,5 milliard op te voeren. Vergeleken met vorige jaren zou de handelsbalans er dan als volgt uitzien (in milliarden R.M.):

	1929	1930	van 1931	Eerste helft 1931	Schatting 2de helft 1931	Schatting totaal 1931
Invoer	13.6	10.6	3.8	2.5	6.3	
Uitvoer (incl. leveringen in natura) ...	13.6	12.1	4.8	4.5	9.3	
Uitvoeroverschot	—	1.5	1.0	2.0	3.0	

Het rapport merkt hierbij o.a. terecht op, dat een uitvoer, die bijna tweemaal zoo groot is als de invoer — indien dit uitvoerbaar zou zijn — een ernstige verstoring van het economisch leven van Duitschland tengevolge zou hebben. Om den uitvoer op peil te houden of te vergrooten (een deel zou uit de aanwezige voorraden verkregen kunnen worden) zou de afzet met het oog op de groote concurrentie, tegen zeer lage prijzen moeten plaatsvinden, terwijl door de daling van den invoer tot R.M. 2 milliard voor de tweede helft van dit jaar het verbruik in Duitschland sterk zou afnemen. Dit zou leiden tot een verdere verarming en groote werkloosheid, tengevolge van de beperkte credietverleening. Deze maatregelen zouden de werelddepressie verscherpen door verminderden afzet van andere landen in Duitschland en een nieuwe hevige concurrentie op de wereldmarkten veroorzaken. Het is te vreezen, dat andere landen deze concurrentie met tegenmaatregelen zullen beantwoorden om hun markten te beschermen, waardoor de omvang van den wereldhandel nog meer zou verminderen. De commissie acht het dan ook in het algemeen belang, hoogst ongewenscht, dat Duitschland gedwongen zou worden tot deze maatregelen zijn toevlucht te nemen.

De commissie komt daarom tot de conclusie, dat het zoowel in het algemeen belang als in het belang van Duitschland noodig is:

1o. dat de huidige omvang van de buitenlandsche credieten aan Duitschland gehandhaafd blijft, en

2o. dat een deel van de credieten, die zijn teruggetrokken, vervangen worden door buitenlandsche credieten.

De commissie is van meening, dat om de financiële stabiliteit van Duitschland te verzekeren, verdere credieten op langen termijn verschaft moeten worden en dat dat gedeelte van de credieten op korten termijn, dat daarvoor in aanmerking komt, eveneens in verplichtingen op langen termijn moet worden omgezet.

Over den omvang van de credieten op korten termijn, geeft het volgende overzicht opheldering:

Totaal bedrag van de verplichtingen op korten termijn.

Landen	31 Maart 1931	Midden Juli 1931	Ver- schil in miljoen R.M.	Verminder- ing in procenten	Proc. aan- deel Mid- den Juli
Ver. Staten . . .	2.093	1.629	464	22.2	37.1
Engeland . . .	1.153	1.051	102	8.8	23.9
Nederland . . .	546	336	210	38.5	7.6
Frankrijk . . .	369	297	72	19.5	6.8
Zwitserland . .	785	581	204	26.0	13.2
Zweden	122	101	21	17.2	2.3
Overige landen	571	398	173	30.3	9.1
Totaal	5.639	4.393	1.246		100.0

Hieruit blijkt dus, dat Nederland bij de credietverleening op korten termijn thans op de vierde plaats komt, terwijl ons land, bij de credietverleening op langen termijn een tweede plaats inneemt.

Uit de door het rapport gegeven cijfers betreffende den omvang van de credietverleening op korten termijn op 31 Maart en midden Juli hebben wij de percentages berekend van de gelden, die in die periode door de verschillende landen zijn teruggetrokken (zie

4de kolom van bovenstaande tabel). Daaruit blijkt, dat Nederland in die periode relatief de grootste bedragen op korten termijn uit Duitsland heeft teruggetrokken. Het zou zeker interessant zijn dezelfde cijfers te kennen voor de periode van bijv. begin September 1930 (vóór de Rijksdagverkiezingen) tot 31 Maart 1931.

De credieten op korten termijn waren naar hun vorm als volgt over de verschillende landen verdeeld (in miljoenen R.M.):

Landen	Deviezen		Acceptcredieten		Marken-saldi	
	31 Maart	Midden Juli	31 Maart	Midden Juli	31 Maart	Midden Juli
Ver. Staten	496	266	1.487	1.241	109	122
Engeland	456	291	634	700	62	60
Nederland	269	136	135	105	143	96
Frankrijk	168	85	129	157	71	55
Zwitserland	395	263	235	189	154	129
Zweden	66	33	—	—	56	67
Overige landen	390	188	10	—	171	210
Totaal	2.240	1.262	2.630	2.392	766	739

De credieten in den vorm van deviezen hebben dus de grootste daling ondergaan, terwijl de acceptcredieten in veel mindere mate zijn afgenomen. Engeland heeft zelfs zijn credietverleening in dien vorm nog vergroot.

Wat de omzetting van credieten op korten in die op langen termijn betreft, merkt de commissie op, dat het, met het oog op de koersen van de Deutsche fondsen, niet mogelijk is, zonder het herstel van het vertrouwen in de financiële toekomst van Duitsland, een leening op langen termijn op te nemen op de credietwaardigheid van Duitsland alleen. De fundeering van de buitengewoon groote credieten op korten termijn zou den toestand reeds veel verbeteren. Er zijn echter twee fundamentele moeilijkheden:

1o. het politieke risico;

2o. de buitenlandsche verplichtingen van Duitsland. Zoolang deze verplichtingen, zoowel van de overheid als van particulieren, een voortdurende vergroting, gelijk een rollende sneeuwbal, van de buitenlandsche schuld van Duitsland in het leven roepen, of een dergelijke wanverhouding tusschen in- en uitvoer zal ontstaan, dat de welvaart van andere landen daardoor bedreigd wordt, zal de belegger dezen toestand niet als stabiel of blijvend beschouwen. Zoolang de huidige of toekomstige crediteuren van Duitsland niet kunnen voorzien, hoe de toestand zich in dit opzicht zal ontwikkelen, vormt dit een ernstige belemmering, zoowel voor de vergroting als voor de vernieuwing van de credieten op korten termijn, alsmede voor het opnemen van een leening op langen termijn.

Daarna wijst de commissie op de verantwoordelijkheid van de regeeringen en op de noodzakelijkheid het wederzijdsch vertrouwen te herstellen.

Wij wenschen, aldus de commissie, te herhalen, dat het Deutsche vraagstuk een onderdeel is van het groote vraagstuk, dat ook voor vele andere landen van groote beteekenis is. In dit verband willen wij twee opmerkingen maken:

1o. Om de vraag naar goederen weer te doen her-

leven en zodoende een eind te maken aan de voortdurende prijsdaling — die zoowel de debiteuren- als crediteurenlanden in een vicieuze cirkel betreft — is het van essentieel belang, dat het normale proces van kapitaalbelegging wordt hervat, teneinde de koopkracht te verhoogen;

2o. de toestand in Duitsland is een treffend voorbeeld van het feit, dat de wereld in de afgelopen jaren getracht heeft twee tegenstrijdige politieke beginselen door te voeren, n.l. dat zij de ontwikkeling van een internationaal financieel systeem begunstigde, dat de jaarlijksche betaling van groote bedragen van debiteuren- aan crediteurenlanden omvatte, terwijl zij tegelijkertijd de vrije uitwisseling van goederen belemmerde. Zoolang deze hinderpalen blijven bestaan, moeten dergelijke kapitaalsbewegingen noodzakelijk het financiële evenwicht in de wereld verstoren.

Financiële maatregelen alleen zullen niet in staat zijn de welvaart in de wereld te herstellen, tenzij er niet een radicale verandering plaatsgrijpt in de obstructiepolitiek, en de internationale handel — waarvan de vooruitgang van de wereld afhangt — zijn natuurlijke ontwikkeling weder kan volgen.

Tenslotte volgt dan de aanbeveling, waarbij de commissie een ernstig beroep doet op alle betrokken regeeringen om bij het nemen van de noodzakelijke maatregelen geen tijd te verliezen, teneinde zulke financiële voorwaarden in het leven te roepen, die Duitsland en daardoor de wereld de zoo dringend noodige hulp zullen verleen.

Onder de verschillende bij het rapport gevoegde statistieken, waarvan wij hierboven reeds enkele hebben weergegeven, komt ook een overzicht voor van de geografische verdeling van de leeningen op langen termijn, dat wij hieronder laten volgen.

Hoewel deze gegevens op nominale bedragen betrekking hebben en er intusschen op verschillende fondsen aflossingen hebben plaatsgevonden, zijn zij niettemin voor een inzicht in het financiële belang van de verschillende landen bij Duitsland zeer interessant. Het blijkt hieruit, dat de credietverleening op korten termijn van Engeland en Zwitserland bijna even groot is als die op langen termijn.

In de onderstaande tabel hebben wij een overzicht opgesteld van de totale credietverleening aan Duitsland.

Geografische verdeling van de credietverleening aan Duitsland (in miljoenen R.M.)

Landen	Op langen termijn		Totaal	in pCt.
	termijn	termijn		
Ver. Staten	5.265	1.629	6.894	49.5
Engeland	1.100	1.051	2.151	15.5
Nederland	1.174	336	1.510	10.8
Zwitserland	512	581	1.093	7.8
Zweden	797	101	898	6.4
Frankrijk	475	297	772	5.6
Overige landen	222	398	620	4.4
Totaal	9.545	4.393	13.938	100.0

Hieruit blijkt, dat het aandeel van de Ver. Staten ongeveer de helft van de totale credietverleening vertegenwoordigt, terwijl het belang van Nederland met ruim 10 pCt. ook niet te onderschatten is.

Geografische verdeling van Duitslands schuld op langen termijn.¹⁾

(Nominale waarde in miljoenen R.M.)

Van 1924 tot 30 Juni 1931.

	Ver. Staten	Neder-		Frank-	Overige			Totaal	in pCt.		
		Engeland	Zwitsers-		rijk	België	Italië			landen	
Dawes- en Youngleeningen	875	490	174	136	152	475	51	46	2.399	25.2	
Landen, gemeenten, enz.	860	210	256	53	530	—	—	—	1.919	20.1	
Publiekrechtelijke inst.	1.073	48	115	114	3	—	—	—	32	1.385	14.5
Gemeentelijke banken enz.	188	6	30	8	4	—	—	—	14	250	2.6
Particulieren	2.269	346	599	201	108	—	—	—	69	3.592	37.6
Totaal	5.265	1.100	1.174	512	797	475	51	46	125	9.545	100.0
Procentueel aandeel	55.2	11.5	12.3	5.4	8.3	5.0	0.5	0.5	1.3	100	

¹⁾ Deze tabel geeft alleen aan, waar de betreffende leeningen zijn uitgegeven.

Wereldproductie, -consumptie en -voorraden van katoen.

Na het koffie-, suiker- en rubbervraagstuk heeft de jongste oogstraming van het Amerikaansche Departement van Landbouw eveneens een katoenvraagstuk in het leven geroepen en bij vernieuwing bewezen, dat de politiek van prijsstabilisatie door het vasthouden van voorraden zonder aanzienlijke productiebeperking, op den duur gedoemd is tot mislukking. Immers de jongste sterke prijsdaling van katoen is veroorzaakt door de te verwachten stijging van de wereldvoorraden — die reeds zeer aanzienlijk zijn — als een gevolg van de ongelijkmatige ontwikkeling van de productie en de consumptie sedert het einde van 1929. In de onderstaande beschouwing, die ontleend is aan de Augustusaflevering van „L'Economie Internationale”, uitgave van de Internationale Kamer van Koophandel, zal een en ander met cijfers worden aangetoond.

Evenals op velerlei ander gebied hebben de productie en consumptie van katoen zich gedurende de drie jaren, die aan de crisis van 1929 voorafgingen op een zeer hoog peil bewogen. Ondanks de algemeene depressie, die het verbruik heeft verminderd, heeft de productie vrijwel geen wijziging ondergaan. Daarbij komt nog als ongunstige factor voor de Ver. Staten, dat in de laatste jaren de productie en de consumptie van katoen, afkomstig uit andere landen dan de Ver. Staten, aanzienlijk is gestegen, terwijl de productie van Amerikaansche katoen niet overeenkomstig is toegenomen en de consumptie hiervan aanzienlijk is gedaald.

De productie van katoen heeft zich in de laatste elf jaren als volgt ontwikkeld ¹⁾:

Wereldproductie van katoen. (in 1000 balen.)			
Seizoen	Amerik.	Niet-Amerik.	Totaal
1920/21	13.664	6.514	20.178
1921/22	8.285	6.865	15.150
1922/23	10.124	8.034	18.158
1923/24	10.330	8.868	19.198
1924/25	14.006	10.248	24.254
1925/26	16.181	10.414	26.595
1926/27	18.162	9.703	27.865
1927/28	12.957	10.356	23.313
1928/29	14.555	11.061	25.616
1929/30	14.716	12.017	26.733
1930/31 ¹⁾	13.926	11.724	25.650

¹⁾ Voorloopige schatting.

De productie van Amerikaansche katoen is, zooals reeds opgemerkt, niet zoo sterk gestegen als die van de vorige katoenproducerende landen, want de gemiddelde opbrengst van de oogsten in de jaren 1928/29 tot 1930/31 was geringer dan het gemiddelde van de drie oogstjaren 1924/25 tot 1926/27. Daarentegen is de productie van niet-Amerikaansche katoen zeer aanzienlijk gestegen en is voor dit oogstjaar zelfs 80 pCt. hooger dan tien jaar geleden. De wereldproductie is echter de drie laatste jaren vrijwel op hetzelfde niveau van ongeveer 26 miljoen balen gebleven, een hoeveelheid, die niet buitensporig groot schijnt, indien men bedenkt, dat ongeveer twintig jaar geleden, gedurende de vier jaren 1911/12 tot 1914/15, de gemiddelde jaarproductie 23 miljoen balen bedroeg.

Beschouwen wij thans de consumptie, dan blijkt deze zich sedert het oogstjaar 1920/21 als volgt te hebben ontwikkeld (zie volgende kolom bovenaan):

Uit deze cijfers zijn eenige belangrijke conclusies te trekken. De consumptie van Amerikaansche katoen is, hoewel onregelmatig, van 1920/21 tot 1926/27 aanzienlijk gestegen, maar vooral sedert 1929/30 zeer sterk gedaald. Daarentegen is de consumptie van niet-Amerikaansche katoen, behoudens een kleine

¹⁾ Bij de hieronder vermelde cijfers moet men in het oog houden, dat de balen betrekking hebben op een gewicht van 478 pond en niet op het gewicht, waarmede men gewoonlijk in den handel rekent.

Wereldconsumptie van katoen.

(in 1000 balen.)

Seizoen	Amerik.	Niet-Amerik.	Totaal
1920/21	10.268	6.766	17.034
1921/22	12.209	7.317	19.526
1922/23	12.449	8.773	21.222
1923/24	10.917	9.192	20.109
1924/25	13.311	9.964	23.275
1925/26	14.010	9.999	24.009
1926/27	15.748	9.756	25.504
1927/28	15.576	9.867	25.443
1928/29	15.226	10.598	25.824
1929/30	13.021	11.697	24.718
1930/31 ¹⁾	11.100 a 11.400	11.600 a 11.800	22.700 a 23.200

¹⁾ Voorloopige schatting.

afwijking voortdurend toegenomen en in het afgelopen depressiejaar zelfs weinig verminderd.

De wereldconsumptie is bijna zonder onderbreking van 1920/21 tot 1926/27 gestegen en daarna gedurende de drie volgende jaren vrijwel op hetzelfde peil gebleven; in de twee laatste jaren is zij met 11 à 14 pCt. afgenomen. Indien men in aanmerking neemt, dat ongeveer twintig jaar geleden de gemiddelde wereldconsumptie 22 miljoen balen bedroeg, komt men tot de conclusie, dat de consumptie gedurende de jaren 1920/21 tot 1923/24 geringer was dan normaal, en dat de consumptie in de jaren 1924/25 tot 1928/29 niet buitengewoon groot was.

Opmerkelijk is, dat gedurende de drie laatste jaren de consumptie van Amerikaansche katoen aanzienlijk is gedaald, terwijl die van niet-Amerikaansche katoen zich vrijwel op hetzelfde niveau heeft gehandhaafd.

Overgaande tot een beschouwing van de wereldvoorraden blijkt, in welke mate deze zijn gestegen, tengevolge van een vermindering van het wereldverbruik, die samenviel met een betrekkelijk groote productie.

Wereldvoorraden van katoen aan het einde van het seizoen (in 1000 balen.)

31 Juli	Amerik.	Niet-Amerik.	Totaal
1920	6.338	4.847	11.185
1921	9.674	4.595	14.269
1922	5.680	4.143	9.823
1923	3.318	3.404	6.722
1924	2.711	3.080	5.791
1925	3.380	3.364	6.744
1926	5.501	3.779	9.280
1927	7.845	3.726	11.571
1928	5.206	4.215	9.421
1929	4.517	4.678	9.195
1930	6.187	4.998	11.185
1931 ¹⁾	8.700 a 9.000	4.900 a 5.100	13.600 a 14.100

¹⁾ Voorloopige schatting.

Indien de juiste cijfers bekend worden, is het mogelijk, dat hieruit blijkt, dat de voorraad Amerikaansche katoen niet zoo groot is als in 1921, maar dat de voorraden van niet-Amerikaansche katoen waarschijnlijk grooter zullen zijn. De verschillende voorraadcijfers komen echter eerst voldoende tot hun recht, indien men ze vergelijkt met het verbruik en daarom moet men bij de groote voorraden niet-Amerikaansche katoen rekening houden met het feit, dat gedurende dit depressiejaar het verbruik van deze soort katoen zich op een vrij hoog peil heeft bewogen.

De verschillende cijfers wijzen echter onmiskenbaar op de noodzakelijkheid om voor het komende oogstjaar de productie te beperken, teneinde een betere en snellere aanpassing tusschen vraag en aanbod te bewerkstelligen.

Dit punt voert ons vanzelf naar het vraagstuk van de prijsontwikkeling. Indien men den gemiddelden verkoopprijs van Amerikaansche katoen „Middling” van ⁷/₈ duim op tien markten in het Zuiden van de Ver. Staten neemt, komt men tot de volgende opstelling:

Prijzen van Amerik. katoen „Middling” van $\frac{7}{8}$ duim
(in cents. per pond.)

Seizoen	Hoogste gemiddelde maandprijs	Laagste gemiddelde maandprijs	Gemiddelde prijs v.h. seizoen
1920	34.78	10.77	16.66
1921	22.27	12.53	18.09
1922	30.21	20.72	25.83
1923	34.39	24.22	30.14
1924	27.16	22.74	24.22
1925	23.35	17.52	19.68
1926	17.65	11.81	14.40
1927	21.25	17.60	19.72
1928	19.78	17.72	18.67
1929	18.04	12.21	15.79
1930/31 op 30/4	11.14	9.16	9.11 (30 Apr.)

Het blijkt dus, dat de katoenprijs op het oogenblik lager is dan de prijs, in welk seizoen van de tien voorafgaande jaren ook. Hij bedraagt op het oogenblik ongeveer de helft van den gemiddelden prijs van de vijf oogstjaren 1924/25 tot 1928/29. Indien men den gemiddelden prijs voor 1913 op ongeveer 12½ cents aanneemt, is de huidige prijs 27 pCt. lager dan het vóóroorlogsche niveau.

Om een volledig beeld te geven van de katoenmarkt is het van belang hier de pogingen te noemen, die de regeeringen van de twee voornaamste productielanden, de Ver. Staten en Egypte, hebben genomen om de producenten te helpen door groote hoeveelheden katoen van de markt te nemen. In de Ver. Staten wordt deze steun verleend door den Federal Farm Board, door middel waarvan de regeering aanzienlijke bedragen heeft geleend aan de Coöperatieve Vereeniging van Katoenplanters. Deze heeft thans een aanzienlijke hoeveelheid katoen van de markt gehouden en de katoenprijs is op het oogenblik veel lager dan die, waarop de regeering het bedrag van haar voorschotten heeft berekend. Op dezelfde wijze heeft de Egyptische regeering groote hoeveelheden Egyptische katoen gekocht en opgeslagen.

Het resultaat van de pogingen om de prijzen te stabiliseeren, in verband met de groote stijging van de voorraden, blijkt duidelijk bij beschouwing van de bovenstaande prijsstatistiek. De prijs van Amerikaanse katoen, die gedaald is tot de helft van dien van de voorafgaande jaren, is voor het meerendeel der producenten niet voldoende om de kosten te dekken en heeft een wanhopigen financiële toestand in de katoenstreken in het leven geroepen.

Het valt niet te ontkennen, dat de prijsdaling vertraagd is door de pogingen van den Federal Farm Board om in 1929 de prijzen op 16 cents te stabiliseeren, terwijl thans de verwerkers van katoen enorme verliezen lijden.

Door deze prijsstabilisatie is de beplante oppervlakte niet verminderd, waardoor de oogst groter was dan zij geweest zou zijn, indien de prijsdaling eerder had plaats gevonden. De oogst van 1930, die het wereldverbruik verre overschreed, heeft de prijsdaling verscherpt. Tevens is men algemeen van meening, dat de pogingen van de regeering om den prijs te controleren een van de oorzaken is geweest, dat de Amerikaanse katoen op de buitenlandsche markten op groote schaal door katoen uit andere landen is vervangen.

De huidige situatie, hoe ongunstig deze ook is, schept evenwel op twee punten de mogelijkheid van een verbetering van den toestand. De katoenprijs is thans tot een niveau gedaald, die de tendens heeft het evenwicht tusschen vraag en aanbod te herstellen, doordat zij leidt tot een vermindering van de productie en anderzijds het verbruik stimuleert. Verder heeft deze prijsdaling die goede zijde, dat men meer en meer gaat inzien, dat het niet mogelijk is, de prijzen door middel van onttrekking van groote hoeveelheden van de markt, langen tijd op een voor de producenten winstgevend niveau te handhaven.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Gulden)

	Juli 1931	Sedert 1 Januari 1931	Overeenkomstige periode 1930
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting *	769.710	7.683.945	17.295.183
Personeele belasting *	701.147	6.329.72	15.067.997
Inkomstenbelasting *	3.761.848	55.222.177	56.878.278
Vermogensbelasting *	599.023	9.235.119	9.475.316
Dividend- en tantieme-belasting	5.284.535	11.761.102	12.227.697
<i>Invoerrechten.</i>	4.928.743	36.253.020	39.995.049
<i>Statistiekrecht.</i>	261.051	1.890.991	2.443.975
<i>Accijnzen.</i>			
Zout	162.130	1.244.806	1.294.551
Geslacht	708.573	5.151.082	6.824.769
Wijn	42.050	1.252.740	1.372.625
Gedistilleerd	3.217.551	21.677.151	20.716.081
Bier	1.182.708	7.585.019	8.673.466
Suiker	4.678.942	29.328.589	29.604.582
Tabak	2.718.659	17.754.710	16.734.517
Belasting op gouden en zilveren werken	69.560	495.084	626.231
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	12.384.614	15.295.033	15.916.794
Registratierechten	1.177.605	9.160.290	15.941.302
Successierechten	3.502.721	26.722.398	24.552.866
<i>Domeinen, wegen en vaarten.</i>	189.023	2.645.950	2.662.874
<i>Staatsloterij.</i>	9.055	413.160	411.543
<i>Loodsgelden.</i>	345.034	2.506.947	2.805.658
Totaal-Generaal	36.694.282	269.608.985	301.521.354

* Zie voor deze noot E.-S. B. van 18 Maart 1931, blz. 276.

1) Hieronder begrepen f 410.029 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbel.). 2) Id. f 2.717.740. 3) Id. f 2.871.571.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

Verdedigingsbelasting ..	724.197	11.117.940	1 30.167.012
<i>Opcenten:</i>			
Grondbelasting	587.478	3.539.945	3.480.725
Personeele belasting ..	29.148	1.078.593	2.810.247
Inkomstenbelasting ..	708.163	10.859.401	225.273
Vermogensbelasting ..	346.406	5.186.501	5.360.306
Dividend- en tantieme-belasting	1.743.896	3.881.164	4.035.139
Accijnzen op Suiker	—	—	1.249.376
„ „ Wijn	8.410	250.548	274.525
„ „ Gedistilleerd	321.755	2.167.715	2.071.608
Tabaksacc. op sigaretten	137.739	213.290	—
Zegelrecht van buitl. eff.	103.061	706.672	961.562
Totaal	4.710.253	39.001.769	50.635.773

1) Verdedigingsbelast. I + II.

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting	926.071	8.901.623	8.244.063
Rijwielbelasting	3.367.763	3.496.470	3.874.582
Totaal	4.293.834	12.398.093	12.118.645

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET „GEMEENTEFONDS”

Gemeentefondsbelasting.	677.563	788.743	—
Opcenten Vermogensbel.	58.518	64.021	—
Totaal	736.081	802.764	—

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1930.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1928/29	—	—	203.878	33.805
1929/30	13.494	200.512	1.139.427	187.472
1930/31	4.263.189	4.789.629	52.045.470	8.771.016
1931/32*)	a 3.407.262	b 1.339.531	c 1.833.402	d 242.826
Totaal	7.683.945	6.329.672	55.222.177	9.235.119

*) Ingevolge art. XI der wet van 14 Juni 1930 (Stbl. No. 245) zijn hieronder begrepen de aandelen in de kwade pos. ten over vorige belastingjaren van het Leeningfonds 1914, van de provinciën en van de gemeenten, wegens:

a) Grondbel. f 69.430; b) Personeele bel. f 1.182.774; c) Inkomstenbel. f 1.031.889; d) Vermogensbel f 111.533.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Devisen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Aug. 1931	1.365,8	99,6	317,0	3.104,0	99,9
7 „ 1931	1.365,0	99,6	307,2	3.462,7	167,5
31 Juli 1931	1.363,3	99,6	246,3	3.272,6	347,0
23 „ 1931	1.352,8	65,5	159,5	2.863,7	316,4
15 „ 1931	1.386,1	81,7	124,4	2.676,8	386,0
14 Aug. 1930	2.619,0	149,8	311,1	1.418,1	77,4
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Regg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Aug. 1931	103,0	912,0	4.237,3	525,6	751,7
7 „ 1931	102,7	818,8	4.375,6	780,6	765,8
31 Juli 1931	102,9	908,8	4.453,7	833,8	763,9
23 „ 1931	102,3	920,5	4.194,6	585,0	737,0
15 „ 1931	102,3	856,4	4.161,8	307,1	720,2
14 Aug. 1930	100,9	679,4	4.229,1	446,9	222,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenscheine 15, 7 Aug., 31, 23, 15 Juli '31
14 Aug. '30, resp. 34; 18; 8; 18; 13; 49 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1931	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandische wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Regg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
20 Aug.	1583	825	—	838	37	290	3.323	31	260
12 „	1582	823	—	835	37	290	3.350	15	243
6 „	1565	842	—	834	42	290	3.358	70	185
30 Juli	1538	874	—	831	43	290	3.358	69	160
23 „	1493	894	—	796	47	290	3.317	82	160
21 Aug. ¹⁾	1208	875	67	769	34	311	3.042	34	140

¹⁾ 1930.**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.****FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
5 Aug. '31	3.429,0	2.093,8	165,8	188,6	66,1
29 Juli '31	3.443,6	2.088,5	175,0	183,0	66,5
22 „ '31	3.424,3	2.032,4	173,6	181,6	67,0
15 „ '31	3.409,1	2.020,2	172,0	161,8	70,4
8 „ '31	3.427,9	1.994,4	164,0	162,4	91,8
1 „ '31	3.412,0	1.963,7	167,3	150,2	103,3
6 Aug. '30	2.961,2	1.588,5	165,6	205,9	133,6

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. ¹⁾	Algem. Dekking-perc. ²⁾
5 Aug. '31	680,6	1.772,7	2.510,4	166,8	80,0	83,9
29 Juli '31	678,0	1.735,5	2.554,6	167,4	80,2	84,3
22 „ '31	678,0	1.730,8	2.535,0	166,8	80,2	84,3
15 „ '31	677,9	1.716,6	2.539,9	166,8	80,0	84,1
8 „ '31	668,0	1.736,9	2.527,3	168,0	80,3	84,2
1 „ '31	663,4	1.738,4	2.500,8	168,2	80,4	84,4
6 Aug. '30	576,2	1.338,8	2.423,4	169,7	78,7	83,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Discontos en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
29 Juli '31	55	14.486	7.810	1.844	20.807	7.144
22 „ '31	60	14.527	7.757	1.855	20.822	7.121
15 „ '31	43	14.635	7.780	1.854	21.024	7.142
8 „ '31	40	14.636	7.851	1.854	21.051	7.176
1 „ '31	22	14.691	7.795	1.808	21.169	7.172
6 Aug. '30	35	16.945	6.291	1.818	21.259	7.352

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten

GOEDERENHANDEL.**GRANEN.**

25 Augustus 1931.

In ons laatste weekbericht over de graanmarkt was sprake van een iets betere stemming, doch wij wezen er tevens op, dat het er tenslotte naar uitzag alsof die verbetering spoedig weder zou verdwijnen. Dit is ook werkelijk in de nu afgelopen week geschied. Eigenlijk heeft er gedurende het grootste deel der week in de prijzen weinig verandering plaats gevonden, maar het vertrouwen, dat er wel eens een prijsverbetering op komst kon zijn, is weder geringer dan tevoren. Er is weder een flinke hoeveelheid tarwe uit Rusland afgeleden en het verdere Russische aanbod bleef ruim. Vrij groote zaken in Russische tarwe zijn er deze week nu en dan naar Engeland gedaan, maar in andere soorten bleef de omvang der zaken over het algemeen teleurstellend, terwijl ook het vasteland weinig kooplust bleef toonen. Roemenië en Hongarije bleven tot lage prijzen tarwe offereeren, ofschoon ook deze soorten in West-Europa geregeld worden gekocht, gedeeltelijk (Nederland en Denemarken) voor veevoeder. Ook Duitschland offereerde dagelijks tarwe en vond daarvoor koopers in Scandinavië, Engeland en Nederland. In de laatste dagen zijn de Duitse prijzen iets verhoogd, omdat de Duitse exporteurs geen voldoende prijzen konden krijgen voor de Einfuhrscheine, die zij bij export van tarwe ontvangen en die het recht geven op import van tarwe tot een verlaagd invoerrecht. De Duitse import is voorloopig te klein om voor deze Einfuhrscheine geregelde belangstelling te wekken. In Amerika ondervond de markt nu en dan eenigen steun van verkoopen naar China, doch dit kon niet voorkomen, dat de prijzen te Chicago geleidelijk wat afbrokkelde, nadat eerst een kleine verbetering was ingetreden. Zelfs het bericht, dat de Farm Board 25 miljoen bushels van zijn voorraad naar Brazilië had afgestooten in ruil voor koffie, bracht geen verbetering, evenmin als de onderhandelingen van den Farm Board over den verkoop van tarwe naar China. Iets beter hield de markt zich in Canada en na eenige op 17 Augustus ingetreden prijsdaling trad een klein herstel in. Deze prijshoudende Amerikaansche marktstemming werd in de hand gewerkt door de nu en dan wat hogere markt te Liverpool, veroorzaakt door de kans op een Engelsch invoerrecht op tarwe. Het ongunstige weder in Europa heeft eveneens in Noord-Amerika de markt gesteund, vooral omdat uit Frankrijk gemeld werd, dat de voortdurende regen daar niet slechts leidde tot schade aan de kwaliteit der tarwe, doch dat ook de hoeveelheid daaronder zou lijden. De laatste berichten uit Frankrijk zijn trouwens iets beter, hetgeen op 22 Augustus dadelijk te Chicago en Winnipeg bijdroeg tot eenige inzinking der prijzen. In Argentinië is het nog aanwezige uitvoeroverschot veel kleiner dan verleden jaar, maar toch maakt men zich daar ongerust over de zeer slechte prijzen, waartoe het restant zal moeten worden verkocht. Over het algemeen had dus deze week de tarwemarkt een zeer onzeker karakter. Flauw werd zij in Noord-Amerika op 24 Augustus, grootendeels wegens de financiële moeilijkheden en de regeeringscrisis in Engeland. Winnipeg sloot $\frac{3}{4}$ à 1 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 60 lbs. lager dan een week tevoren en te Chicago bedroeg die verlaging $\frac{3}{4}$ à 1 $\frac{1}{2}$ cent. September-tarwe kwam daardoor te Chicago lager dan tot nog was voorgekomen. De Argentijnsche termijnmarkten bewogen zich onregelmatig. Buenos Aires kwam op 24 Augustus 7 à 11 centavos per 100 KG. lager, Rosario 5 à 10 hooger dan aan het begin der week.

Rogge wordt uit Duitschland slechts weinig aangeboden. In de eerste plaats wordt daar geen overdadige roggooft verwacht en bovendien bestaat er nog onzekerheid over de wijze, waarop de regeering den rogge-uitvoer door middel van Einfuhrscheine of anderszins mogelijk zal maken. Polen is met rogge aan de markt, doch zaken zijn zeer schaarsch. Rusland heeft deze week weder enkele ladingen rogge verscheept, doch voor die stoomende partijen bestaat zeer weinig kooplust en in Nederland is loco Russische rogge weer wat goedkooper te koop gekomen. In Noord-Amerika was rogge aan het einde der week eveneens lager, doch zaken in Noord-Amerikaansche rogge vienden er naar Europa bijna in het geheel niet plaats en verschepingen hebben er in de afgelopen week niet plaats gevonden.

Ook voor maïs is de vastere stemming der vorige week spoedig verdwenen. In Nederland werden aanvankelijk de gestegen prijzen nog betaald, maar grotere aanvoeren brachten al spoedig een verlaging teweeg, samengaande met flauwere Argentijnsche markten en daling in den Argentijnschen wisselkoers. Op 20 Augustus echter nam in verschillende invoerlanden de kooplust toe. Vooral naar Engeland werden op dien dag en den volgenden groote zaken

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	16/22 Aug. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	16/22 Aug. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	1931	1930
Tarwe	31.356	838.480	880.539	—	10.015	36.392	848.495	916.931
Rogge	654	194.411	287.947	135	459	25.600	194.870	313.547
Boekweit	1.134	18.109	11.216	—	145	1.588	18.254	12.804
Mais	55.036	770.248	642.590	4.650	164.732	110.427	934.980	753.017
Gerst	10.836	392.501	295.629	—	21.915	22.163	414.416	317.792
Haver	861	177.139	125.251	—	1.410	2.812	178.549	128.063
Lijnzaad	1.846	132.583	58.468	25.691	335.688	175.509	468.271	233.977
Lijnkoek	2.235	69.832	101.309	—	204	—	70.036	101.309
Tarwemeel	150	65.307	83.547	41	18.949	25.806	84.256	109.353
Andere meelsoorten	238	25.865	12.558	141	8.306	1.158	34.171	13.716

in Platamaïs gedaan, zoowel stoomend als op aflading en ook het vasteland, waarbij Nederland, deed flinke inkoop. Deze uitbreiding der zaken was gedeeltelijk het gevolg van het feit, dat uit Argentinië in de afgelopen week minder maïs is afgeladen dan in de vorige, al was de verscheepte hoeveelheid nog groot en al is de naar Europa zeilende voorraad nog van zeer grooten omvang. Voortdurend echter bleven vooral in Nederland de prijzen voor spoedige maïs gedrukt en lager dan voor latere posities. De oorzaak daarvan ligt in de groote hoeveelheid maïs, die in de laatste week van Augustus en de eerste helft van September in Nederland arriveeren. Ook stoomende maïs is in de laatste dagen weder flauwer geworden, terwijl maïs op aflading na de groote zaken van 20 en 21 Augustus tot vrijwel onveranderde prijzen te koop bleef en in Argentinië nog eenige prijsdaling plaats vond. De kooplust verminderde aanmerkelijk en op 24 Augustus was die in Nederland slecht. Alleen bestond daar op verlaagd prijspeil vrij goede vraag voor aangekomen maïs, doch latere posities ontmoetten zeer weinig belangstelling. Slechts in Engeland werden dien dag weer groote inkoop in maïs gedaan, hetgeen in Argentinië tot een prijshoudende markt leidde. Aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario sloot maïs ongeveer 5 centavos per 100 KG. lager dan aan het begin der week.

In Noord-Amerika is maïs de geheele week zeer flauw geweest. September-maïs daalde te Chicago $5\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. in prijs en de latere termijnen (nieuwe oogst) ongeveer $2\frac{1}{2}$ cent. Van 1 tot 24 Augustus is de September-termijn 14 cent (26 pCt.) goedkooper geworden.

Volgens de berichten uit Roemenië wordt daar nog steeds een zeer groote maïsoogst verwacht. Aanbod van Donaumais hoort men echter nauwelijks en voorloopig is dat bovendien veel te duur in vergelijking met Platamaïs. Uit Zuid-Afrika worden naar Europa slechts bij hooge uitzondering zaken gedaan, omdat voor Zuid-Afrikaansche maïs naar Canada steeds veel betere prijzen te maken zijn dan naar Europa.

In gerst zijn de verschepingen uit de Donauhavens deze week aanmerkelijk grooter geweest dan te voren, doch overvloedig waren zij nog geenszins. Uit Rusland werden geen verschepingen gerapporteerd, doch dat er wel Russische gerst afgeladen is, blijkt uit het aanbod van eenige afgeladen en gedeeltelijk reeds uit de laadhavens vertrokken ladingen. Zeer weinig gerst is er weder uit Noord-Amerika afgeladen en het gevolg van het beperkte aanbod van spoedige gerst is nog steeds, dat daarvoor zeer hooge prijzen worden betaald in vergelijking zoowel met maïs als met gerst in latere posities. Terwijl deze week Russische gerst op September en October aflading te koop was voor f 85 per 2.000 KG. werd naar Nederland f 99 betaald voor een juist afgeladen partij en vond stoomende Canadeesche gerst hier zelfs plaatsing voor f 110. Men mag verwachten, dat de verschepingen uit Rusland en Roemenië spoedig zullen toenemen en daarom wordt Canadeesche gerst, die nog niet is afgeladen, doch waarvoor slechts weinig minder wordt gevraagd dan onlangs voor de nu stoomende partijen betaald is, zoo goed als niets verhandeld. Gerst op aflading is naar Nederland deze week zeer weinig verhandeld, doch naar Engeland werden daarin van Rusland en Perzië vrij geregeld zaken gedaan.

Voor haver was speciaal in Engeland de kooplust beter, gedeeltelijk als gevolg van het slechte weder. Zaken werden er gedaan in Plata- en Russische haver, doch voor Canadeesche haver werden te hooge prijzen verlangd. Deze zijn in den loop der week wel wat gedaald, doch tot zaken kwam het niet. Platahaver kocht men eveneens tot eenigszins stijgende prijzen in België, waarheen ook een stoomende lading Russische haver verkocht werd. In Nederland wordt Platahaver weinig gekocht doch voor Duitsche en Poolse haver bestond daar wel belangstelling. Deze soorten zijn echter

niet gemakkelijk te krijgen en er worden daarin slechts weinig zaken gedaan. Ook in Russische haver kwam een enkele transactie tot stand. De voorraden Russische haver, die nog te Rotterdam liggen opgeslagen, nemen langzaam af.

SUIKER.

De flauwe stemming der voorafgaande week bleef ook gedurende de verslagperiode op de verschillende Suikermarkten aanhouden.

In Amerika moesten houders van ruwsuiker hun vraagprijzen herhaaldelijk verlagen. Nadat vorige week nog 1.50 d.c. betaald werd, kon men thans niet meer dan 1.47 d.c. en 1.45 d.c. voor kleine kwantiteiten behalen. Tenslotte trokken koopers zich zoo goed als geheel terug. De noteringen op de New-Yorksche termijnmarkt brokkelden gestadig af en luidden aan het slot als volgt: Sept. 1.35; Oct. 1.35; Dec. 1.36; Jan. 1.36; Mrt. 1.38, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.45 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 94.000 tons, de versmeltingen 52.000 tons tegen 45.900 tons verleden jaar en de voorraden 291.000 tons tegen 313.250 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1931	1930	1929
	tons	tons	tons
Productie	3.122.000	4.671.260	5.156.315
Voorr. overgebracht per 1/1	1.390.000	321.000	193.000
Consumptie	90.000	77.000	94.315
Weekontv. afscheephavens .	36.289	26.561	57.755
Totaal sedert 1/1	1.655.150	3.067.033	4.347.992
Weekexport	102.881	56.752	124.008
Totaal sedert 1/1	1.580.880	2.052.534	3.475.050
Voorraad afscheephavens ..	1.269.138	1.325.709	872.942
„ binnenland	1.571.982	1.527.227	714.737

Ook in Engeland bestond slechts weinig interesse voor ruwsuiker. Eenige kleine partijen Cubasuiker werden verhandeld tot Sh. 6/- en Sh. $5/10\frac{1}{2}$. De Londensche termijnnoteringen brokkelden langzaam af. Den laatsten beursdag vond echter een kleine opleving plaats en de noteringen luidden als volgt: Dec. Sh. $5/10\frac{1}{2}$; Mrt. Sh. $6/1\frac{1}{2}$; Mei Sh. $6/3\frac{1}{2}$ en Aug. Sh. $6/5\frac{1}{2}$ Rietsuiker basis 96° cif.

Volgens F. O. Licht zijn de berichten omtrent de te velde staande bieten vrij gunstig.

Nadat op Java gedurende langen tijd geen gebeurtenissen van belang hebben plaats gevonden, zijn dank zij de nieuwe verkoop-organisatie van de V.I.S.P. twee belangrijke transacties tot stand gebracht. Het restant uit den ouden oogst, bestaande geheel uit Superieure Suiker, welke op 255.000 tons geraamd wordt, werd aan exporteurs verkocht, terwijl uit den nieuwen oogst 150.000 tons bruine Suiker eveneens aan exporteurs afgedaan werden. De prijzen en verdere condities worden geheim gehouden.

Hier te lande heeft aanbod op de Amsterdamsche termijnmarkt tegen Duitsche Suiker aanvankelijk een zeer flauwe stemming veroorzaakt. Nadat tegen het einde der week deze verkoopdrang was verdwenen, trokken de noteringen weder aan en gaven het volgende beeld te zien: Aug. f $7\frac{3}{4}$; Dec. f $7\frac{3}{4}$; Mei f $8\frac{3}{4}$. De omzet bedroeg 2400 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 19 Aug. 1931.

De Amerikaansche katoenmarkt is zeer onregelmatig geweest. Het voorstel van den Amerikaanschen „Farm Board” om een gedeelte van den oogst te vernietigen, heeft jl. Donderdag een stijging veroorzaakt, doch sedert dien tijd

